

PRITARTA

Kaišiadorių rajono savivaldybės mero
2025 m. birželio 30 d.
potvarkiu Nr. V16E-676

PATVIRTINTA

Kaišiadorių Vaclovo Giržado
progimnazijos direktoriaus
2025 m. rugpjūčio 29 d.
įsakymu Nr.V1-121

KAIŠIADORIŲ VACLOVO GIRŽADO PROGIMNAZIJOS

IKIMOKYKLINIO UGDYMO(SI) PROGRAMA

TURINYS

1. BENDROSIOS NUOSTATOS	3
1.1. POŽIŪRIS Į VAIKĄ IR JO UGDYMĄ (SI)	3
1.2. UGDYMĄ (SI) GRINDŽIANČIOS VERTYBĖS	4
1.3. VAIKŲ UGDYMO (SI) POREIKIAI	5
1.4. TĖVŲ (GLOBĖJŲ) IR VIETOS BENDRUOMENĖS POREIKIAI	7
1.5. REGIONO YPATUMAI	7
1.6. DARŽELIO SAVITUMAS	8
2. IKIMOKYKLINIO UGDYMO PRINCIPAI	9
3. TIKSLAS, UŽDAVINIAI, UGDYMO(SI) REZULTATAI	10
4. UGDYMO(SI) TURINYS, PROCESAS IR APLINKOS	12
5. VAIKŲ UGDYMO (SI) PAŽANGA IR UGDYMOSI TĘSTINUMAS	43
6. NAUDOTA LITERATŪRA IR ŠALTINIAI	45

1. BENDROSIOS NUOSTATOS

Švietimo teikėjo pavadinimas – Kaišiadorių Vaclovo Giržado progimnazijos Antakalnio skyrius.

Teisinė forma – Kaišiadorių rajono savivaldybės biudžetinė įstaiga.

Adresas – Paukštininkų g. 5, Kaišiadorys, LT 56166 (administracija), Antakalnio g. 36A, Antakalnio k., Rumšiškių sen., Kaišiadorių r. (Antakalnio skyrius).

Telefonas: +370 346 51805.

Elektroninis paštas: rastine@v.girzado-progimnazija.lt

Internetinės svetainės adresas: <https://v.girzado-progimnazija.lt>

Pagrindinė veiklos rūšis: ikimokyklinis ugdymas

Ikimokyklinio ugdymo programa (toliau – Programa) skirta 2-6 m. vaikams.

Ikimokyklinio ugdymo programa (toliau – Programa) apibrėžia ikimokyklinio ugdymo paskirtį bei poreikius, ugdymo principus, tikslą ir uždavinius, ugdymo(si) rezultatus, ugdymo(si) turinio gaires, procesus, aplinkas, vaikų pasiekimų demonstravimo ir pažangos stebėsenos sistemą, siekiant užtikrinti kokybišką ikimokyklinį ugdymą(si) ir ugdymo(si) tęstinumą.

1.1. POŽIŪRIS Į VAIKĄ IR JO UGDYMĄ (SI)

Atnaujinant ir kuriant kokybišką įstaigos ikimokyklinio ugdymo programą pasirinkta mūsų požiūrį į vaiko ugdymą atliepianti vaiko raidos konstruktyvistinė raidos teorija. Vaikas aktyviai kuria savo žinias ir supratimą apie pasaulį per patirtį ir sąveiką su aplinka, kurioje turi pakankamai laisvės ir galimybių žaisti, tyrinėti ir mokytis natūraliu būdu.

Kaišiadorių Vaclovo Giržado progimnazijos Antakalnio ikimokyklinio ugdymo skyriuje teikiamas kokybiškas ir į vaikų poreikius orientuotas ikimokyklinis ugdymas. Kiekvienas vaikas – savo poreikių, interesų bei patirčių turinti asmenybė, gebanti autentiškai ugdytis ir kaupti patirtį sąveikoje su mokytoju ir bendraamžiais saugioje aplinkoje. Mokytojas pasitiki natūraliomis vaiko galiomis augti ir ugdytis, sudaro sąlygas plėtotis prigimtiniams galioms, pripažįsta ir gerbia skirtynes, pasiekimų įvairovę, kuria galimybes skleisti vaikų unikalumui bei individualumui. Mokytojas palaiko ir remia vaikų iniciatyvas, parinkdamas jiems aktualų turinį ir veiklas, pritaikydamas tam tikras pedagogines strategijas, metodus. Vaikų ugdymuisi sudaromos galimybės jausti, liesti, tyrinėti, atrasti, pažinti, norėti daugiau, siekti, žavėtis, gerbti, mokėti nurimti. Mokytojas paremia vaikų iniciatyvas, parinkdami jiems aktualų turinį ir veiklas. Vaikams aktyviai veikiant integruojamas

fizinis, emocinis, socialinis ir pažintinis ugdymasis. Kiekvienas vaikas aktyviai mokosi, daugelį dalykų atranda pats, savu būdu ir laiku.

Įgyvendinant įtraukujį ugdymą, programa taip pat grindžiama universalus dizaino mokymuisi prieiga, laiduojančia kiekvieno vaiko skirtumų pripažinimą ir sėkmingą ugdymąsi, visavertę įtrauktį bendrame ugdymo(si) procese, eliminuojant galimus ugdymosi barjerus. Ugdymo sistema kuria į vaiką orientuotą ugdymo prieigą. Kuriami palankūs ugdymo(si) kontekstai žaidimui ir patirtiniam ugdymuisi. Aplinka – trečiasis ugdytojas. Mokytojas yra vaiko ugdymosi situacijų moderatorius, stebintis vaiką bei fiksuojantis jo daromą pažangą ir pasiekimus.

Ikimokyklinio ugdymo grupėje vyrauja į vaiką orientuotas ugdymas, kuris nulemia ugdymo inovacijų įgyvendinimo kryptį. Kiekvieno vaiko raida ir ugdymasis pasižymi unikaliais bruožais, todėl tikime jog kiekvienas vaikas yra unikalus, be galo kūrybiškas ir jo potencialas turi būti atrastas kuo ankstesniame amžiuje tolimesniam jo tobulėjimui.

Ikimokyklinio ugdymo(si) pagrindas yra visuminis ugdymas(is), universalus dizainas mokymuisi, vaiko žaidimas ir kita patirtinė veikla.

Visuminis ugdymas(is) – yra pagrindinė ikimokyklinio ugdymosi kryptis, kuri lemia vaikų emocinių, socialinių, fizinių, pažinimo, kalbos kūrybos potencinių galių harmoningą plėtojimąsi. Programoje modeliuojamas integralus, vientiso pasaulio vaizdo kūrimąsi sąlygojantis vaikų ugdymosi procesas, užtikrinamas balansas ir dermė tarp atskirų ikimokyklinio ugdymo(si) sričių, tarp ugdymosi ir ugdymo procesų.

Universalus dizainas mokymuisi – tai kiekvieno vaiko sėkmingą ugdymą(si) laiduojanti įtraukaus ugdymo organizavimo prieiga, pripažįstanti individualius mokinių skirtumus ir suteikianti visiems vienodas galimybes pasiekti sėkmę per lanksčių ugdymo tikslų, ugdymo metodų, priemonių, mokinių pasiekimų vertinimo būdų taikymą.

Žaidimas – tai pagrindinė vaikų gyvenimo ir ugdymo(si) forma. Vaikų vaizduotės, kalbos, mąstymo, kūno raiškos, žaismė lydi kiekvieną vaikų veiklą, tyrinėjimus, atradimus ir yra bet kurios ugdymo formos taikymo pagrindas.

Patyriminė veikla – tai vaiko ugdymas(is) darant, veikiant: pajaučiant, stebint, tyrinėjant, eksperimentuojant, modeliuojant, kuriant, komunikuojant, reflektuojant savo patirtis ir atradimus.

1.2. UGDYMĄ(SI) GRINDŽIANČIOS VERTYBĖS

Ikimokyklinio ugdymo grupėje vadovaujamas nuostata, kad kiekvienas vaiko raidos etapas unikalus ir pažeisti jo negalima. Įstaigoje į vaiką žiūrima kaip į individualybę: vaikas nelyginamas su kitais, o dėmesys sutelkiamas į tas asmenybės galias, kurios yra išreikštos esminių vaikystės

charakteristikų: smalsumo, tiesioginio ir nuoširdaus bendravimo, pasitikėjimo suaugusiuoju, noro kurti, eksperimentuoti.

Vaikų ugdymasis grindžiamas požiūriu į vaiką ir jo ugdymą(si) sąlygotomis vertybėmis:

- **vaiko orumas** – kiekvieno vaiko nelygstamos vertės, autentiškumo, unikalumo pripažinimas ir puoselėjimas;
- **vaiko gerovė** – vaikų gerovės pirmumo pripažinimas, puoselėjant vaiko saugumą, sveikatą, darną su savimi ir kultūrine, socialine bei fizine aplinka;
- **saviraiškos laisvė** – kiekvieno vaiko kūrybinio potencialo ir laisvės išreikšti save pripažinimas, palaikymas ir skatinimas;
- **lygiavertis dalyvavimas** – lygiavertėmis sąveikomis grindžiamo ugdymo(si) vertės pripažinimas, sudarant maksimalias sąlygas kiekvienam vaikui dalyvauti bendrame ugdymosi procese ir pašalinant ugdymosi kliūtis;
- **lygiateisiškumas ir teisingumas** – vienodų teisių augti ir ugdytis visiems pripažinimas, užtikrinant galimybes kiekvienam vaikui optimaliai vystyti ir reikšti savo potencines galias nepriklausomai nuo priežasčių, susijusių su lytimi, sveikata, socialine ir kultūrine padėtimi. Minimizuojamos atskirties ir diskriminavimo galimybės, atstovaujama vaikų teisėms mokykloje ir už jos ribų;
- **pagarba, tolerancija ir atvirumas įvairovei** – atviros, pagarba, empatija ir tolerancija grindžiamos ugdymo(si) aplinkos kūrimas, pripažįstant įvairovę kaip vertybę ir sudarant sąlygas visiems vaikams sėkmingai dalyvauti, natūraliai priimant prigimtinius ir kultūrinius skirtumus;
- **bendruomeniškumas, demokratija ir pilietiškumas** – pagarba asmeniui grindžiamos demokratinės aplinkos kūrimas, priklausymo bendruomenei jausmo puoselėjimas, atsakomybės už save ir kitus ugdymasis;
- **kultūrinis tapatumas** – pagarbos savo šalies kultūrai (gimtajai kalbai, etninei kultūrai, tautos istorijai) puoselėjimas, padedant vaikui išreikšti save kaip savo šalies kultūros dalyvį ir kūrėją ir pozityviai priimti kitų kultūrų savitumą.

1.3. VAIKŲ UGDYMO (SI) POREIKIAI

Ikimokyklinio ugdymo grupėje ugdomi skirtingos asmeninės patirties, socialinės padėties, kultūros, įvairių unikalių poreikių vaikai nuo 2 iki 5(6) metų. Programa sukuria prielaidas užtikrinti pagrindinių, kiekvienam vaikui aktualių poreikių tenkinimą ir turtinimą: individualūs vaiko saugumo, aktyvumo, žaidimo, bendravimo, pažinimo, judėjimo, saviraiškos bei pripažinimo poreikiai. Darželio grupės aplinkoje vaikas kaupia socialinę patirtį, sprendžia iškylančias problemas, formuoja savo kompetencijas, atskleidžiami vaikų santykiai su įvairiais reiškiniiais. Taip formuojama jų

intelektualinių ir praktinių įgūdžių sistema. Siekiama pozityvaus požiūrio į kiekvieną vaiką, atskleidžiant visų vaikų individualius gebėjimus ir užtikrinant poreikių patenkinimą. Siekiama užtikrinti pagrindinius vaiko poreikius:

- ❖ **Žaidimo poreikis.** Kuriamos aplinkos kuriose vaikai turi laisvę, pakankamai laiko, erdvės, žaidimo partnerių ir galimybę per bendrus žaidimus kurti vaikų kultūrą. Pripažįstama žaidimo, kaip savarankiškos vaikų veiklos, nelygstama vertė. Nuolat stebėdami ir tinkamoje situacijoje jautriai įsitraukdami į žaidimus, suaugusieji padeda vaikams augintis žaidimo gebėjimus.
- ❖ **Saugumo poreikis.** Kuriamos aplinkos ir sąveikos padedančios vaikui jaustis saugiam, gerbiamam, matomam, girdimam, tinkamai globojamam, sulaukti paramos ir pagalbos, kai jos reikia. Ugdat vaikus ir jie patys pagal jų galias skatinami įsitraukti į rūpinimąsi.
- ❖ **Draugysčių poreikis.** Kuriamą aplinką ir sąveiką, kuriose vaikas jaučiasi priimtas, jaučia bendrumą, lygiavertiškumą su kitais, kitų paramą, artimumą, turėti vieną ar keletą artimesnių draugų. Kuriamą ugdymo(si) aplinką, skatinanti vaikus tyrinėti ir atrasti, kaip būti, gyventi ir veikti drauge.
- ❖ **Komunikavimo poreikis.** Skatinama dalintis su kitais emocijomis, mintimis, idėjomis žodžiu ir nežodinėmis priemonėmis (mimika, judesiu, piešiniu, muzikos kūriniais ir pan.). Vaikams sudaromos sąlygos išbandyti įvairias komunikavimo su vaikais ir suaugusiais priemonės ir atrasti pagarbaus, veiksmingo bendravimo būdus.
- ❖ **Pažinimo džiaugsmo poreikis.** Kuriamą aplinką, kuri skatina smalsauti, tyrinėti, klausinėti, aiškinti(s), kurti ir išbandyti, džiaugiantis naujais atradimais ir gebėjimu pažinti. Taikydami ugdymo(si) procese įgytas patirtis vaikai kuria ir perkuria savo teorijas apie pasaulį.
- ❖ **Kūrybinės saviraiškos poreikis.** Kuriamą aplinką, skatinanti tyrinėti ir atrasti unikalios savo kūrybinės galios per įvairias veiklas. Kuriamos ir spontaniškų, ir kryptingų veiklų galimybės, palankios atsiskleisti vaikų interesams, gabumams ir auginti savitą raiškos stilių.
- ❖ **Tyrinėjimo (eksperimentavimo) poreikis.** Šis poreikis yra pagrįstas vaikų asmeninės iniciatyvos ir smalsumo skatinimu, įtraukiant juos įvairialypę STEAM praktinę veiklą.

Programa taip pat sukuria prielaidas atliepti ir tenkinti unikalius kiekvieno vaiko poreikius, tarp jų ir specialiuosius ugdymosi poreikius.

Visiems vaikų poreikiams patenkinti yra pritaikyta vidaus ugdymo aplinka. Grupės dienos ritmas užtikrina ikimokyklinio amžiaus vaikams būtiną aktyvios veiklos ir poilsiui skirtą laiko balansą, grupės erdvės įrengtos taip, kad vaikai gali pabūti vieni, nusiraminti.

1.4. TĖVŲ (GLOBĖJŲ) IR VIETOS BENDRUOMENĖS POREIKIAI

Vaikas yra neatsiejama šeimos ir bendruomenės, kurioje gyvena dalis. Tėvai – svarbiausi vaikų ugdytojai. Jie yra atsakingi už vaiko gerovę, sveikatą ir kokybišką ugdymą, dalyvauja vaiko ugdymo ikimokyklinėje grupėje procese kaip partneriai. Progimnazijos bendruomenė visuomet stengiasi laiku reaguoti į tėvų poreikius ir lūkesčius, susijusius su visuminiu vaiko ugdymusi. Tėvai skatinami aktyviai įsitraukti į ugdymo(si) procesą, teikti siūlymus, būti lygiaverčiais partneriais (atstovavimas progimnazijos taryboje, renginiai ir kt.). Stiprinamas tėvų ir pedagogo bendradarbiavimas, planuojant ir organizuojant ugdymo procesą, tėvams dalyvaujant veiklose, turtinant lauko ir vidaus aplinkas, dalyvaujant renginiuose, akcijose, projektinėse veiklose, edukacinėse išvykose. Siekiama sąveikauti, bendradarbiauti vertinant vaikų pasiekimus, skatinamas tęstinis vaiko ugdymas(is) namuose. Bendradarbiavimas grindžiamas abipuse pagarba, pasitikėjimu, lygiaverte dialogine partneryste, nes tai viena iš pagrindinių sąlygų, nulemiančių vaikų ugdymo(si) sėkmę. Tai padeda:

- artėti prie kokybiško ugdymo(si) tiek darželyje, tiek ir šeimoje;
- atskleisti šeimai vaiko gyvenimo grupėje ypatumus, supažindinti su sąlygomis;
- šviesti tėvus pedagogikos ir psichologijos klausimais; drauge ieškoti bendrų ugdymojo poveikio vaikui priemonių;
- vadovautis principu: viskas, kas daroma, daroma vaikų labui.

Šeima yra pati pirmoji vaikų mokykla. Todėl tėvai kviečiami dalyvauti vaiko ugdymo(si) procese, planavime, vaikų pasiekimų vertinime. Tėvų domėjimasis vaikų veikla ir ugdymo(si) procesu leidžia vaikams pajauti ir suformuoti stiprų santykį tarp darželio ir namų, skatina vaikų motyvaciją, veiklumą, aktyvumą, smalsumą, įsitraukiant į procesą ir gerina jų pasiekimus ugdymo įstaigoje. Aktyvus tėvų dalyvavimas ugdymo įstaigos veikloje ir procese skatina didesnę vaikų savivertę, skatina pasitikėjimą savimi, pedagogais ir tėvais.

1.5. REGIONO YPATUMAI

Kaišiadorių Vaclovo Giržado progimnazijos Antakalnio ikimokyklinio ugdymo skyrius įsikūręs buvusios pagrindinės mokyklos patalpose Antakalnio kaime, palankioje geografinėje padėtyje – netoli magistralės Vilnius – Kaunas, taip pat netoli rajono centro. Tenkinat poreikį pažinti artimiausią aplinką, siekiama padėti vaikams susipažinti su Antakalnio kaimo aplinka, vandens telkiniais, juose gyvenančiais paukščiais, taip skatinant gyvosios gamtos stebėjimą, tyrinėjimą natūralioje aplinkoje. Mūsų ugdymo(si) programa praturtinta STEAM (gamtamokslinio, technologinio, inžinerinio, meninio ir matematinio) ankstyvojo patirtinio ugdymo koncepcija, kuri

integruojama per kasdieninę rutiną, žaidimus, patirtinę veiklą, pačių ir socialinių partnerių organizuojamus projektus.

Pajvairinant patirtinio ugdymo(si) formas sėkmingai kuriame socialinės partnerystės ryšius su: prekybos tinklo „PASAGĖLĖ“ parduotuve, biblioteka, Antakalnyje įsikūrusiu Burundiko nuotykių pramogų parku, Kaišiadorių šventosios Faustinos ugdymo centru. Tėvai skatina ir palaiko mokytojos iniciatyvą vaikus ugdyti ir už įstaigos ribų. Vaikams sudaromos galimybės lankytis minėtuose objektuose, jie susipažįsta su vietos istorija, gamta, ugdosi gebėjimą orientuotis artimiausioje socialinėje aplinkoje.

1.6. DARŽELIO SAVITUMAS

Įstaigoje vadovaujamės visuminio vaiko ugdymo(si) idėja, įtraukties švietime sistema, siekiant visiems vaikams sėkmingo ugdymo(si), nepriklausomai nuo sveikatos, socialinės, kultūrinės, ekonominės padėties ar kitų sąlygų. Pagrindiniai vaiko ugdymo(si) būdai yra žaidimas, pripažįstant žaidimo, kaip savarankiškos vaikų veiklos nelygstamą vertę, patirtinis ugdymosi būdas, kai vaikai eksperimentuoja, įgyja žinių stebint, veikiant spontaniškai, dalijasi žiniomis, idėjomis, patirtimi tarpusavyje ir su mokytojais. Vienas iš darželio prioritetų veiksmingai taikyti STEAM ugdymą(si), įtraukiant vaikus į patirtines, gamtamokslines, technologines, inžinerines, matematines veiklas, stiprinant kontekstinę ir probleminę ugdymąsi, tikslingai modeliuojant ugdymosi aplinką ir ugdymosi situacijas, skatinant vaikų kūrybingumą ir iniciatyvumą. Ugdymas yra integralus ir vyksta per kasdienę rutiną, žaidimus, lanksčiai kuriant ir modeliuojant ugdymosi kontekstus, atsižvelgiant į esamą kultūrinę, socialinę ir gamtinę aplinką, mokytojai tampant vaiko padėjėju, tyrinėtoju, kūrėju, skatinant dialoginę vaikų, mokytojos ir kitų suaugusiųjų sąveiką. Kuriame ir nuolat atnaujiname STEAM priemonių erdves „laboratorijas“ darželio kieme gamtamoksliniams tyrinėjimams, inžineriniam ugdymuisi. Kuriame savo STEAM progimnazijos strategiją, rengiame respublikinius projektus, dalyvaujame kitų įstaigų projektuose.

Kartu su tėvais tvarkoma darželio aplinka, rengiamos kalendorinės šventės, drauge išgyvenant džiaugsmą, mokantis kartu spręsti problemas. Sudaromos sąlygos perimti liaudies tradicijas kuo įvairesniais vaikui priimtinais būdais (įsiklausant, įsižiūrint, paliečiant, tyrinėjant, aktyviai veikiant) ir formomis (ekskursijos išvykos, edukacinės programos).

Kitas darželio prioritetas – vaikų fizinės ir emocinės sveikatos stiprinimas ir aktyvinamas. Darželio teritorijoje ir aplink didelė ir turtinga gamtinė aplinka, įgalinanti darželį lankantiems vaikams, išradingai ir kryptingai kurti fizinio ir patirtinio ugdymosi kontekstus, sudaryti sąlygas žaidimų įvairovei.

2. IKIMOKYKLINIO UGDYMO PRINCIPAI

Darželio programa įgyvendinama, vadovaujantis šiais ugdymo principais, užtikrinančiais ugdymo(si) kryptingumą, integralumą, veiksmingas ugdomasias sąveikas ir ugdymo(si) kokybę:

1. **ugdymo(si) ir priežiūros vienovės principas.** Ikimokyklinio ugdymo(si) procesui būdinga ugdymo(si) ir priežiūros vienovė. Kiekviena suplanuota ir nesuplanuota sąveika bei kasdienė rutina yra ugdanti, turtinanti vaiko patirtį. Ilgalaikis, nuolatinis, saugus vaiko emocinis ryšys su mokytoju sukuria prielaidas visavertei vaiko raidai ir ugdymui(si);

2. **vaiko raidos ir ugdymo(si) dermės principas.** Ugdymo(si) procese atsižvelgiama į raidos nulemtą vaikų poreikių, patirties ir gebėjimų įvairovę ir skatinama visapusiška vaiko raida – fizinė, emocinė, socialinė, pažinimo, komunikavimo, meninės raiškos;

3. **žaismės principas.** Žaismingumas yra viso ikimokyklinio vaikų ugdymo(si) pagrindinis bruožas, neatsiejama tyrinėjimo, eksperimentavimo, fantazavimo, kūrybos dalis, o žaidimas – svarbiausia savarankiška vaiko veikla;

4. **integralumo principas.** Siekiama visuminės vaikų raidos, užtikrinamas darnus visų pasiekimų sričių gebėjimų plėtojimas, ugdymo(si) sričių tarpusavio ryšiai, vidinės turinio sąsajos kiekvienoje ugdymo(si) srityje, vaikų veiklos integralumas;

5. **sociokultūrinio kryptingumo principas.** Ugdymas(is) yra grindžiamas žmogiškosiomis, tautinėmis ir pilietinėmis vertybėmis, padedančiomis vaikams įsitraukti į supančią kultūrinę aplinką ir didinančiomis atvirumą kultūrinei bei kalbinei įvairovei;

6. **įtraukties principas.** Sudaromos sąlygos kiekvienam vaikui ugdytis, plėtoti savo galias, gauti reikiamą pagalbą, patirti sėkmę, atsižvelgiant į ugdymosi poreikių įvairovę;

7. **kontekstualumo principas.** Vaikų ugdymas(is) vyksta estetiškuose, į veiklą įtraukiančiuose, vaikų iniciatyvoms atviruose artimiausios socialinės, kultūrinės, kalbinės ir gamtinės aplinkos kontekstuose, siekiama vaikų ugdymo(si) patirčių aktualumo, prasmingumo;

8. **vaiko ir mokytojo bendro veikimo principas.** Aplinkos, sąveikos, bendros prasmės kuriamos įsiklausant ir atliepiant vaikų poreikius, interesus, iniciatyvas, nuomonę, drauge priimant sprendimus;

9. **lėtojo ugdymo(si), užtikrinančio gilų įsitraukimą, principas.** Vaikai giliai išgyvena ir pajaučia kiekvieną *čia ir dabar* momentą, kai skiriama pakankamai laiko kasdienei rutinai, tyrinėjimo ar kūrybos procesui, nuostabai ir atradimo džiaugsmui;

10. **reflektyvaus ugdymo(si) principas.** Mokytojas drauge su vaiku emocijomis ir veiksmais atspindi vaiko veikimo patirtis. Su vaikais drauge pagal jų gebėjimus apmąstomos vaikų emocijos,

veiklos ir jų rezultatai, numatomas tolesnis veikimas. Mokytojai apsveria autentiškas vaikų patirtis, veiklos kokybę ir savo pedagoginių sprendimų poveikį vaikų ugdymui(si);

11. **šėimos ir mokyklos partnerystės principas.** Mokykla ir šeima (globėjai) bendradarbiauja rengiant Programą, užtikrinant ugdymo(si) tęstinumą ir dermę, kuriant susitelkusią, kartu besimokančią bendruomenę. Tėvai ir mokyklos darbuotojai pasitiki vieni kitais ir veikia dėl vaikų interesų.

12. **humaniškumo** – vaiko vertingumo, jo pasirinkimo laisvės ir atsakomybės teigimas.

3. TIKSLAS, UŽDAVINIAI, UGDYMO (SI) REZULTATAI

Tikslas – atsižvelgiant į vaikų prigimtines galias, patirtį, poreikius, šėimos ir bendruomenės susitarimus, kurti lanksčius edukacinius kontekstus, įgalinančius vaikus išsiugdyti pasitikėjimo, rūpinimosi savimi ir kitais, kultūrinio ir socialinio jautrumo, komunikavimo, lankstaus mąstymo, kūrybiškumo, mokėjimo mokytis pradmenis.

Uždaviniai:

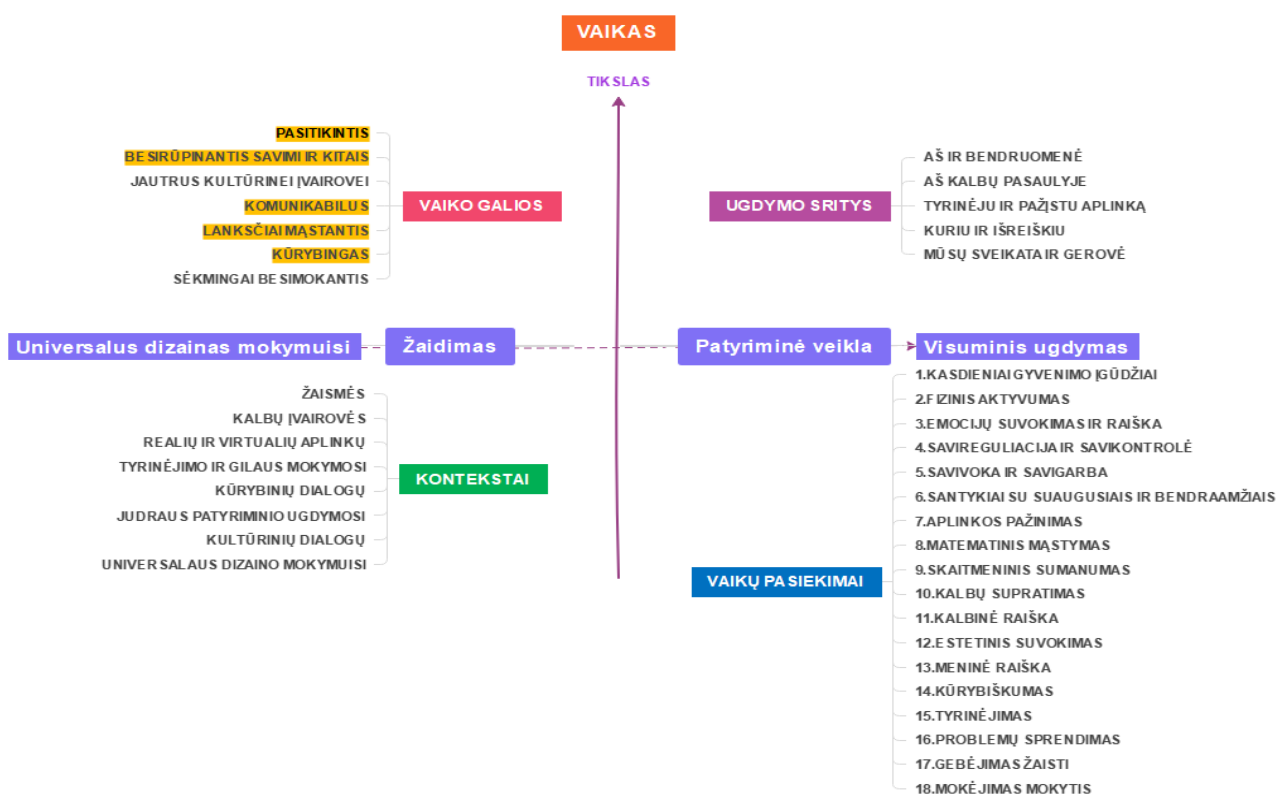
1. atpažinti kiekvieno vaiko ugdymo poreikius, kylančius iš asmenybės raidos tarpsnio, individualių raidos ypatumų, prigimtinių gebėjimų visumos ir sociokultūrinės aplinkos;
2. pritaikant ir įgyvendinant ugdymo(si) turinį, padėti atsiskleisti individualiems vaikų poreikiams ir gebėjimams, kuriant saugią, funkcionalią, veikti skatinančią bei vaiko poreikius ir gebėjimus atitinkančią ugdymo(si) aplinką;
3. į vaiką ir jo vertybių orientuotame, integraliame ugdymo procese tikslingai taikyti kryptingą mokytojo ir spontanišką vaiko veiklą, taikant patirtinio mokymo(si) metodus (projektus, tyrinėjimus, eksperimentavimą, pažintines išvykas ir kt.), pripažįstant žaidimą ir kasdienį vaiko gyvenimą grupėje kaip neatsiejamą ugdymo dalį;
4. įgyvendinti įtraukaus ugdymo organizavimo (UDM) modelį, sudarant sąlygas kiekvienam vaikui ugdytis, plėtoti savo galias, gauti reikiamą pagalbą, patirti sėkmę, atsižvelgiant į ugdymosi poreikių įvairovę bei užtikrinti dalyvavimą bendrame ugdymosi procese eliminuojant galimus ugdymosi barjerus;
5. siekiant užtikrinti kiekvieno vaiko mokymosi sėkmę, sudaryti galimybę vaikams skirtingais būdais pademonstruoti pasiekimus bei daromą pažangą ir juos sistemingai fiksuoti, dokumentuoti, analizuoti, vertinti ir aptarti su tėvais (globėjais), kitais su vaiko ugdymu susijusiais asmenimis.
6. Kurti ir plėtoti pasitikėjimu ir pagarba, abipuse partnerystėje grindžiamą tikslingą bendradarbiavimą su tėvais (globėjais), švietimo pagalbos specialistais, priešmokyklinio ugdymo pedagogais ir kitais švietimo paslaugų tiekėjais bei socialiniais partneriais.

Ikimokyklinio ugdymo rezultatai yra vaikų raidos ir ugdymo(si) procese nuosekliai įgyjami ir plėtojami jų pasiekimai: vertybinės nuostatos, žinios bei supratimas ir gebėjimai. Ugdymo(si) pasiekimai suskirstyti į 18 pasiekimų sričių, kurių visuma laiduoja optimalią visų vaiko potencinių galių ūgtį. Programoje vaikų ugdymo(si) rezultatus nusako šios pasiekimų sritys: kasdienio gyvenimo įgūdžiai, fizinis aktyvumas, emocijų suvokimas ir raiška, savireguliacija ir savikontrolė, savivoka ir savigarba, santykiai su suaugusiaisiais ir bendraamžiais, aplinkos pažinimas, matematinis mąstymas, skaitmeninis sumanumas, kalbų supratimas, kalbinė raiška, estetiškas suvokimas, meninė raiška, kūrybiškumas, tyrinėjimas, problemų sprendimas, gebėjimas žaisti, mokėjimas mokytis.

Atsižvelgiant į vaiko ugdymo(si) galias (pasitikintis, besirūpinantis savimi ir kitais, komunikabilus lanksčiai mąstantis, kūrybingas, jautrus kultūriniai įvairovei, sėkmingai besimokantis) išskiriamos penkios ugdymosi sritys („Aš ir bendruomenė“, „Aš kalbų pasaulyje“, „Tyrinėju ir pažįstu aplinką“, „Kuriu ir išreiškiu“, „Mūsų sveikata ir gerovė“), o ikimokyklinio ugdymo(si) pagrindas yra visuminis ugdymas (is), universalus dizainas mokymuisi, vaiko žaidimas ir kita patirtinė veikla.

Žaismės, kalbų įvairovės, realių ir virtualių aplinkų, tyrinėjimo ir gilaus mokymo(si), kūrybinių dialogų, judraus patyriminio ugdymo(si), kultūrinių dialogų, universalaus dizaino mokymuisi kontekstai skatina autentiškus vaikų sumanymus, palaiko ilgalaikį domėjimą(si) ir supratimo gilėjimą.

1 pav. Konceptualus modelis.

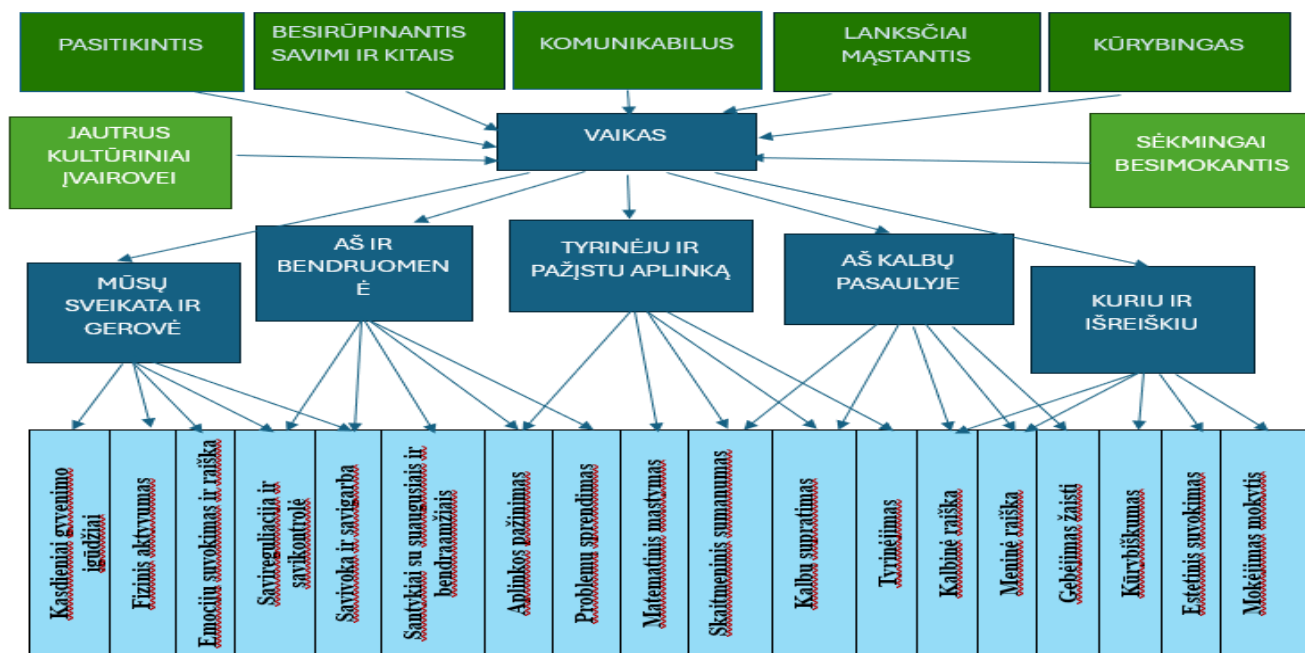
4. UGDYMO (SI) TURINYS, PROCESAS IR APLINKOS

Ikimokyklinio ugdymo programos turinys orientuotas į ikimokyklinio amžiaus vaikų ugdymo(si) sričių bei joms priskirtų vaiko ugdymosi pasiekimo sričių plėtotę.

Ugdymo(si) procese vadovaujamas nuostata, kad kiekvienas vaikas pažangos link juda savo tempu. Sudarant ugdymosi turinį siūlomi ne visi galimi ugdymosi būdai, bet tikslingiausi, paliekant erdvės mokytojui ir vaikui ugdymo(si) situaciją planuoti ir modeliuoti, atsižvelgiant į jo amžių, gebėjimus, poreikius, interesus.

Vaikų ugdymasis vyksta darželio vidaus ir lauko aplinkose, taip pat aplinkose už darželio ribų (parkai, gamtos ir kultūriniai objektai ir kt.). Įstaigos aplinkoje kuriami vaikų emocinį ir fizinį saugumą užtikrinantys ugdymo(si) kontekstai, kurių bendrakūrėjai yra vaikai. Organizuojant ugdymą, svarbu net tik materialinė, bet ir emocinė aplinka: vaikų ir suaugusiųjų bendravimas grindžiamas abipuse pagarba, pasitikėjimu. Emocinei aplinkai svarbiausia visų bendruomenės narių bendradarbiavimas, susitarimai, vaikų balsas, kuriant grupės taisykles, aplinkas.

2 pav. Vaiko galios ir ugdymo(si) sritys.

Ikimokyklinio ugdymo programos turinys parengtas vadovaujantis Ikimokyklinio ugdymo programos Gairėmis bei Ikimokyklinio ugdymo vaikų pasiekimų aprašu ir apima šias vaiko raidą skatinančio visuminio ikimokyklinio ugdymo(si) sritis: „Mūsų sveikata ir gerovė“, „Aš ir bendruomenė“, „Aš kalbų pasaulyje“, „Tyrinėju ir pažįstu aplinką“, „Kuriu ir išreiškiu“, kurių įgyvendinimas siejamas su vaikų pasiekimų vertinimu.

UGDYMO(SI) SRITIS „MŪSŲ SVEIKATA IR GEROVĖ“			
Ugdymo(si) srities paskirtis yra plėtoti kasdieninius gyvenimo įgūdžius, fizinį aktyvumą, savivoką ir savigarbą, savireguliaciją ir savikontrolę. Ugdymosi veiklos skatina ugdytis emocijų suvokimo ir raiškos, tyrinėjimo, problemų sprendimo, kūrybiškumo, žaidimo, mokėjimo mokytis gebėjimus (Ikimokyklinio ugdymo programos gairės, 2023 m., suvestinė redakcija).			
Pasiiekimų sričių plėtojimas	VAIKO PASIEKIMŲ ŪGTIS, GEBĖJIMAI, ŽINIOS		Ugdymosi būdai, ugdymosi strategijos, priemonės (kontekstai)
	Iki 3 metų (siekiant 3 žingsnio pasiekimų)	4-5(6) metai (siekiant 5/6 žingsnio pasiekimų)	
Pasiiekimų sritis - <i>Kasdieniai gyvenimo įgūdžiai</i>			
Vertybinės nuostatos: - Domisi, kas padeda augti sveikam ir saugiam. Noriai ugdomsi sveikam kasdieniniam gyvenimui reikalingus įgūdžius. Esminiai gebėjimai: - Esant galimybei renkasi sveikatai palankų maistą, savarankiškai pavalgo, pasirūpina savo kūno švara, prisideda prie aplinkos tvarkos palaikymo, rodo pradinius saugaus elgesio mokykloje įgūdžius, pasako, kaip saugiai elgtis gatvėje, buityje, gamtoje ir su nepažįstamais žmonėmis. (žr. <i>Ikimokyklinio amžiaus vaikų ugdymosi pasiekimų aprašas, p. 2-3</i>)			
	*Mokytojo padedamas, vaikas ruošia maistą: tepa, laužo, mirko, ir pradeda tinkamai naudotis stalo įrankiais. *Naudodamasis suaugusiojo pagalba, vaikas mokosi naudotis tualetu, prausiasi ir šluostosi veidą, apsirengia ir nusirengia, apsiauna ir nusiauna batus. *Vaikas taip pat padeda tvarkyti vieną kitą daiktą ir pradeda laikytis susitarimų bei saugiai elgtis lauko aikštelėse. *Vaikas susipažįsta su sveikatai palankiu maistu valgydami kartu su mokytoju ir kitais vaikais, vartydami knygeles, korteles ir piešinius. *Matydami estetiškai patiektą maistą, jį skanaudami ir girdėdami vaisių bei daržovių pavadinimus, jie kaupia žodyną.	*Išvardija, ko reikia valgyti daugiau, o ko mažiau, kad augtų sveikas, esant galimybei pirmenybę teikia sveikatai palankiems maisto produktams. *Valgo savarankiškai, tvarkingai. *Aiškinasi, kodėl svarbu valgyti įvairų, sveikatai naudingą maistą, iš kur ir kaip jis atsiranda ant mūsų stalo. *Savarankiškai serviuoja stalą, valgo tvarkingai, dažniausiai tinkamai naudojami stalo įrankiais, susitvarko pavalgęs.	Ugdomoji aplinka praturtinta plakatais, literatūra, žaidimais, padedančiais vaikams ugdytis sveikos gyvensenos nuostatas. Mokytojo padedami, vaikai gilina žinias apie sveiką mitybą: klausosi literatūrinių kūrinėlių, žiūri filmukus, diskutuoja, studijuoja sveiko maisto piramidę, stato vaidinimus. Vaikai mokosi elgesio prie stalo taisyklių: mokosi valgyti tvarkingai. Vaikai mokosi pasigaminti vaisių ir/ar daržovių salotas, spausti sultis. Užsiaugina kai kurių daržovių ir prieskonių grupėje ir darželio kieme. Vaikai drauge su mokytoju eina į parduotuvę, išrenka ir perka reikalingus maisto produktus užkandžiams pagaminti. Kepa avižinius, ruginius paplotėlius žaisdami „kavinę“, „restoraną“, kuria mėgstamų ir netikėtų patiekalų receptus, sudaro meniu, imituoja maisto gaminimo procesus.

	*Padedamas suaugusiųjų pratinasi prie grupės ritmo.	*Pratinasi laikytis dienotvarkės. *Supranta, kad tylą reikalinga poilsiui, triukšmas-kenksminga.	Padedami suaugusiųjų vaikai laikosi veiklos ir poilsio ritmo. Tėvų padedamas ar savarankiškai kiekvienas vaikas pavaizduoja savo dienotvarkę (laiką skirtą miegoti, valgyti, įvairiai veiklai), grupėje dienotvarkės lyginamos, ieškoma panašumų, skirtumų, daromos išvados dėl palankiausio sveikatai paros ritmo. Mokytojo padedami vaikai visi drauge susidaro sau tinkamiausią paros, veiklos ir poilsio grupėje planą ir stengiasi jo laikytis. Padedami mokytojo, susikuria ritualus prieš einant miegoti, pavyzdžiui, pavartyti knygutę, pasiklausti lopšinės. Iš mokytojo siūlomų, išsirenka melodiją, kuri skambės dienos poilsio metu.
<i>Kūno švara ir aplinkos tvarka</i>	*Suaugusiojo padedamas naudojasi tualetu, prausiasi ir šluostosi veidą, apsirengia ir nusirengia, apsiauna ir nusiauna batus. Padeda į vietą vieną kitą daiktą.	*Savarankiškai/taisyklingai plaunasi rankas, prausiasi veidą; čiaudėdamas ar kosėdamas prisidengia burną ir nosį. *Žino kaip prižiūrėti dantis po valgio. Žino, kad nesilaikant higienos galima susirgti. * Žino netvarkingo elgesio pasekmes. *Sutvarko žaislus, su kuriais žaidė. *Įvardija, kad negalima šiuokšlinti nei namuose, nei lauke, moka rūšiuoti atliekas.	Vaikai varto knygeles, žiūri mokomuosius filmukus, plakatus, su visuomenės sveikatos specialiste, pratinasi laikytis asmens higienos, mokosi plauti rankas, valyti dantis, skalauti burną, susišukuoti. Rūpinasi drabužių švara, žaidimų vietos ir grupės tvarka. Drauge su mokytoja apžiūri, vaikų aprangos pavyzdžius, vaikai pamąsto apie savo aprangą, diskutuoja, kas tvarkinga – netvarkinga, patinka – nepatinka, kuria patogios ir estetiškos vaikų aprangos modelius (piešiant, rengiant lėles, patiems persirenginėjant).
<i>Saugaus elgesio įgūdžiai</i>	*Kartu su suaugusiais ieško grupėje pavojingų vietų, žaidžia judriuosius žaidimus, mokymiesi saugaus elgesio taisyklių. *Pradeda laikytis susitarimų ir	*Paaiškina, kad jo kūnas priklauso tik jam, sako „stop“, „ne“ reaguodamas į jo privatumą pažeidžiantį elgesį. *Stebint suaugusiajam, saugiai naudojasi veiklai skirtais aštriais	Mokytojas modeliuoja įvairias situacijas, skaito istorijas, pasakoja, kartu žiūrinėja paveikslėlius, korteles, vaikai tuo metu mokosi suprasti, su kuriais žmonėmis ir kodėl bendrauti yra visada saugu, į kuriuos žmones visada galima kreiptis pagalbos pasiklydus, ištikus nelaimę, patekus į bėdą, kaip

	saugiai elgtis lauko aikštelėse. (Žr. <i>Ikimokyklinio ugdymo pasiekimų aprašas (2024) 2 psl.</i>)	daiktais (žirkklėmis, pieštukais, mentelemis). *Savarankiškai ar priminus laikosi sutartų saugaus elgesio taisyklių grupėje, kieme, išvykose. *Paaiškina saugaus elgesio su nepažįstamais žmonėmis, buitinais prietaisais, aštriais daiktais ir sveikatai pavojingomis medžiagomis taisykles, įvardija aplinkoje esančias nesaugias vietas. *Paaiškina, kokių profesijų žmonės gali padėti ištikus nelaimei. *Žino pagalbos telefono numerį. (Žr. <i>Ikimokyklinio ugdymo pasiekimų aprašas (2024) 3 psl.</i>)	reikia elgtis, jei visai nepažįstamas žmogus kalbina, kviečia pasivaikščioti ar pasivažinėti, siūlo saldumynų. Vaikai aiškinasi, kokie prisilietimai prie jų kūno yra tinkami (artimų suaugusiųjų ar draugo apkabinimas) ir kokie netinkami, mokosi grupėje saugoti asmeninę erdvę. Grupėje ir lauke žaisdami eismo gatvėje žaidimus, mokosi laikytis eismo ženklų ir taisyklių. Aiškinasi, kokie pavojai slypi virtuvėje, vonioje Kasdienių veiklų metu mokosi saugiai elgtis žaisdami kieme, lauke, laikytis susitartų saugaus elgesio taisyklių. Vaikai su mokytoju ir draugais kalbasi apie saugų elgesį, aiškinasi, kaip elgtis, į ką kreiptis pagalbos nutikus nelaimei. Mokosi atsakingai elgtis aplinkoje, kurioje yra gyvūnų, kaip elgtis miške, prie vandens telkinio. Su mokytoju vaikai vyksta į edukacines išvykas policiją, gaisrinę.
Pasiekimų sritis - Fizinis aktyvumas			
Vertybinės nuostatos: - Noriai juda, mėgsta judrią veiklą ir žaidimus. Esminiai gebėjimai: - Tiksliai ir koordinuotai šliaužia, ropoja, eina, bėga, lipa, išlaiko pusiausvyrą judėdamas, meta, gauda ir spiria kamuolį, spontaniškai ir tikslingai atlieka kasdienius veiksmus, kuriems būtina akių ir rankos koordinacija bei išlavėjusi smulkioji motorika, derina judesius poroje, grupėje šokdamas ar žaisdamas.			
	*Pastovi ant vienos kojos (3–4 sekundes). *Tikslingai skirtingu ritmu eina, apeina arba peržengia kliūtis, eina plačia (25–30 cm) linija. *Bėga keisdamas kryptį, greitį, neprarasdamas pusiausvyros. *Laikydamosis lipa ir nulipa laiptais	*Eina pakaitiniu ir pristatomuoju žingsniu, aukštai keldamas kelius. *Bėgioja vingiais, ilgesnius atstumus. Bėga ant pirštų galų, pristatomuoju ar pakaitiniu žingsniu. *Šokinėja nuo vienos kojos ant kitos, šokinėja judėdamas pirmyn.	Atsižvelgdamas į vaiko amžių, fizinę sveikatą, bei gebėjimus, mokytojas sudaro sąlygas vaikui pažinti savo kūną ir jo galimybes, palaiko ir žadina vaiko judėjimo poreikį, skatina fizinį aktyvumą, organizuodamas judriuosius ir sportinius žaidimus, mokydamas fizinių pratimų, sudarydamas sąlygas vaikams varžytis sportinėse estafetėse. Siūlo vaikams veiklas kuriose jie galėtų atlikti ritminius

	pakaitiniu žingsniu. Nušoka nuo laiptelio, atsispirdamas abiem kojomis 1–2 kartus pašoka nuo žemės, peršoka liniją. *Meta ir gauda kamuolį abiem rankomis, spiria kamuolį stovėdamas. *Derina akies ir rankos, abiejų rankų, rankų ir kojų judesius: veria ant virvutės dideles sagas, užsega lipdukais batus, ridena kamuolį abiem rankomis arba pakaitomis dešine ir kaire ranka. ((Žr. <i>Ikimokyklinio ugdymo pasiekimų aprašas (2024) 3 psl.</i>)	*Šoka į tolį ir aukštį. *Lipa kopetėlėmis. *Meta kamuolį iš įvairių padėčių, pagauna jį sulenkdamas rankas per alkūnes. *Spiria kamuolį iš įvairių padėčių, į taikinį. *Žaisdamas laisvai koordinuotai juda, orientuojasi erdvėje. *Dažniausiai vaikščioja, stovi, sėdi taisyklingai. *Atpažįsta akivaizdžius ženklus, kurie rodo, kad jo kūnui reikia poilsio ar judėjimo. *Veiksmus su smulkiais daiktais atlieka vikriai, tiksliai ir kruopščiai. *Tiksliai valdo pieštuką ir žirkles, nors piešdamas, kirpdamas. *Kuriam įvairias konstrukcijas, sudėtingus statinius. (Žr. <i>Ikimokyklinio ugdymo pasiekimų aprašas (2024) 4 psl.</i>)	judesius pečiais, galva, muštų kamuolį, mestų į viršų, ėjimą keistų bėgimu Mokytojas kuria judėjimui palankias sąlygas ir nuolat papildo aplinką priemonėmis, skatinančiomis fizinį aktyvumą. Sudaromos sąlygos kuo daugiau žaisti ir judėti lauke. Mokytoja organizuoja mankštas, sporto šventes, projektus, žygius į gamtą. Ugdomojoje aplinkoje yra priemonių smulkiosios motorikos lavinimui: mozaikų, karoliukų, smulkių kaladėlių, lego. Mokytojas pasiūlo įvairių individualių užduočių lavinti rankos miklumą, smulkiuosius pirštų judesius, akies ir rankos judesių koordinaciją. Vaikai žaidžia su smėliu, kinetiniu smėliu, kita smulkia gamtine medžiaga ant šviesos stalų. Mokytojas organizuoja žaidimus kuriuose vaikai skatinami sudėti, kišti įvairius daiktus į dėžutes, minkyti teslą, kirpti įvairias formas, vėliau jas klijuoti. Ugdytoja rūpinasi vaikų taisyklinga laikysena, stebi vaikus, pasiūlo pratimų ydingai laikysenai taisyti. Vaikai dūksta, lenktyniauja, žaidžia judrius žaidimus grupėje ir gamtoje, atsikratydami emocinės įtampos ir protinės veiklos sukulto nuovargio.
Pasiekimų sritis - Savireguliacija ir savikontrolė			
Vertybinės nuostatos: - Nusiteikęs valdyti dėmesį, emocijų raišką ir elgesį. Esminiai gebėjimai: - Sutelkia dėmesį ir pastangas veiklai, dažniausiai laikosi tvarkos ir susitarimų, bendraudamas su kitais elgiasi mandagiai, stengiasi kontroliuoti savo žodžius ir veiksmus, įsiaudrinęs geba nusiraminti.			

	*Yra ramus ir rodo pasitenkinimą kasdiene tvarka bei ritualais. Jeigu kas nepatinka, nueina šalin, atsisako bendros veiklos, ieško suaugusiojo pagalbos. *Žaisdamas kalba su savimi, kad sutelktų dėmesį, kontroliuotų veiksmus. *Padedamas suaugusiojo įprastose kasdienėse situacijose valdo savo emocijų raišką ir elgesį. *Pradedą laikytis jam suprantamų suaugusiojo prašymų ir bendrų susitarimų. <i>(Žr. Ikimokyklinio ugdymo pasiekimų aprašas (2024) 5 psl.)</i>	*Nusiramina, atsipalaiduoja, išėjęs iš įtampą keliančios situacijos, pabuvęs vienas, klausydamasis ramios muzikos, žaisdamas ar kalbėdamasis su kitais. *Žaisdamas ir atlikdamas sudominusią veiklą, geba sutelkti dėmesį ir pastangas. *Pats taiko įvairius nusiramimo, atsipalaidavimo būdus, siūlo juos kitiems. *Siekdamas tikslo, geba atidėti kai kurių norų patenkinimą. *Bando susilaikyti nuo netinkamo elgesio provokuojančiose situacijose jas ignoruodamas; vienas ir kartu su kitais ieško taikių išeičių, kad neskaudintų kitų. *Stengiasi suvaldyti savo pyktį, įniršį. *Supranta susitarimų, taisyklių prasmę bei naudingumą ir dažniausiai savarankiškai jų laikosi. Lengvai priima dienos ritmo pasikeitimus. <i>(Žr. Ikimokyklinio ugdymo pasiekimų aprašas (2024) 6 psl.)</i>	Vaikai mokosi palaukti savo eilės (naudojant smėlio laikrodį, pasiimant kitą žaislą ir kt.). Vaikai žaidžia savireguliaciją plėtojančius žaidimus (sustingti, nekalbėti, nesusijuokti, perkėlinėti dėmesį), savarankiškai išbando naujas veiklas, kartu su kitais įsitraukia į ištvermės, tikslumo, kliūčių įveikos reikalingas veiklas, laikosi kartu su kitais sukurtų grupės taisyklių ir tvarkos. Atlieka meditacinius, jogos pratimus. Mokytojo padedami, vaikai išbando dėmesio sutelkimo, nukreipimo ir perkėlimo, impulsų ar netinkamo elgesio slopinimo, aktyvinamosios kontrolės būdus, ugdosi veiklos planavimo ir laiko valdymo gebėjimus. Mokytojas paskatina vaiką laikytis susitarimų, taisyklių, tam tikros tvarkos; motyvuoja vaiką pabaigti atlikti tai, ką jis pradėjo, padeda jam; skatina vis ilgiau klausytis skaitomos pasakos, dėlioti vis daugiau kantrybės reikalaujančias dėliones ir pan., žaidžiant - laikytis žaidimo taisyklių.
UGDYMO(SI) SRITIS „AŠ IR BENDRUOMENĖ“			
Ugdymo(si) sritis apima šiuos turinio aspektus: „kas aš?“, savo emocijų ir elgesio valdymas, aš tarp kitų, žmonės ir bendruomenės, mūsų praeitis, dabartis, ateitis. Paskirtis yra plėtoti yra plėtoti vaikų savivoką ir savigarbą, emocijų suvokimą ir raišką, savireguliaciją ir kontrolę, santykius su suaugusiaisiais ir vaikais, socialinį ir kultūrinį supratingumą <i>(išsamiau Ikimokyklinio ugdymo programos gairės, 2023 m., suvestinė redakcija).</i>			
Pasiekimų	VAIKO PASIEKIMŲ ŪGTIS, GEBĖJIMAI, ŽINIOS		

sričių plėtojimas	Pirmi-treti gyvenimo metai (3 žingsnio pasiekimai)	Treti-penkti (šešti) metai (5/6 žingsnių pasiekimai)	Ugdymosi būdai, ugdymosi strategijos, priemonės (kontekstai)
Pasiekimų sritis – Savireguliacija ir savikontrolė			
Vertybinės nuostatos: Nusiteikęs valdyti dėmesį, emocijų raišką ir elgesį. Esminiai gebėjimai: Sutelkia dėmesį ir pastangas veiklai, dažniausiai laikosi tvarkos ir susitarimų, bendraudamas su kitais elgiasi mandagiai, stengiasi kontroliuoti savo žodžius ir veiksmus, įsiaudrinęs geba nusiraminti.			
	*Yra ramus ir rodo pasitenkinimą kasdiene tvarka bei ritualais. *Jeigu kas nepatinka, nueina šalin atsisako bendros veiklos, ieško suaugusiojo pagalbos. *Žaisdamas kalba su savimi, kad sutelktų dėmesį, kontroliuotų veiksmus. *Padedamas suaugusiojo įprastose kasdienėse situacijose valdo savo emocijų raišką ir elgesį. *Pradedama laikytis jam suprantamų suaugusiojo prašymų ir bendrų susitarimų.	*Nusiramina, atsipalaiduoja, išėjęs iš įtampą keliančios situacijos, pabuvęs vienas, klausydamasis ramios muzikos, žaisdamas ar kalbėdamasis su kitais. *Žaisdamas ir atlikdamas sudominusią veiklą, geba sutelkti dėmesį ir pastangas, išvermę. *Pats taiko įvairius nusiramavimo, atsipalaidavimo būdus, siūlo juos kitiems. *Siekdamas tikslo, geba atidėti kai kurių norų patenkinimą. *Bando susilaikyti nuo netinkamo elgesio provokuojančiose situacijose jas ignoruodamas; vienas ir kartu su kitais ieško taikių išeičių, kad neskaudintų kitų. *Stengiasi suvaldyti savo pyktį, įniršį. *Supranta susitarimų, taisyklių prasmę bei naudingumą ir dažniausiai savarankiškai jų laikosi.	Vaikai mokosi palaikyti savo eilės (naudojant smėlio laikrodį, pasiimant kitą žaislą ir kt.). Vaikai žaidžia savireguliaciją plėtojančius žaidimus (sustingti, nekalbėti, nesusijuokti, perkėlinėti dėmesį), savarankiškai išbando naujas veiklas, kartu su kitais įsitraukia į ištvermės, tikslumo, kliūčių įveikos reikalingas veiklas, laikosi kartu su kitais sukurtų grupės taisyklių ir tvarkos. Atlieka meditacinius, jogos pratimus. Mokytojo padedami, vaikai išbando dėmesio sutelkimo, nukreipimo ir perkėlimo, impulsų ar netinkamo elgesio slopinimo, aktyvinamosios kontrolės būdus, ugdomi veiklos planavimo ir laiko valdymo gebėjimus. Mokytojas paskatina vaiką laikytis susitarimų, taisyklių, tam tikros tvarkos; motyvuoja vaiką pabaigti atlikti tai, ką jis pradėjo, padeda jam; skatina vis ilgiau klausytis skaitomos pasakos, dėlioti vis daugiau kantrybės reikalaujančias dėliones ir pan., žaidžiant - laikytis žaidimo taisyklių.

		*Lengvai priima dienos ritmo pasikeitimus. (Žr. <i>Ikimokyklinio ugdymo pasiekimų aprašas (2024) 6 psl.</i>	
Pasiekimų sritis – <i>Emocijų suvokimas ir raiška</i>			
Vertybinės nuostatos: • Domisi savo ir kitų emocijomis bei jausmais. Esminiai gebėjimai: Atpažįsta, atliepia, įvardija, aptaria savo ir kitų emocijas ar jausmus, jų priežastis, įprastose ramiose situacijose emocijas ir jausmus išreiškia tinkamais, kitiems priimtinais būdais, žodžiais ir elgesiu atliepia kito jausmus.			
	*Pradedama atpažinti, ką jaučia, turi savus emocijų ir jausmų raiškos būdus, pradeda vartoti emocijų pavadinimus. *Domisi kito vaiko ar suaugusiojo įvairių emocijų ir jausmų raiška, pastebi aiškiai reiškiamas emocijas, į jas skirtingai reaguojama (pasitraukia šalin, jei kitas piktas; glosto, jei kitas nuliūdęs). (Žr. <i>Ikimokyklinio ugdymo pasiekimų aprašas (2024) 4 psl.</i>)	*Atpažįsta ir pavadina, apibūdina savo emocijas ir jausmus, skirtingus jų raiškos būdus, pakomentuoja emocijas ir jausmus sukėlusias situacijas bei priežastis. *Emocijas ir jausmus dažniausiai išreiškia sau ir kitiems priimtinais būdais. *Gana tiksliai iš veido mimikos, balso, kūno pozos nustato ir pasako, kaip jaučiasi kitas; pastebi nuskriaustą, nusiminusį ir dažniausiai geranoriškai stengiasi jam padėti. *Pradedama kalbėtis apie tai, kaip jaučiasi ir išreiškia jausmus, kokie emocijų ir jausmų raiškos būdai yra tinkami, kas gali padėti pasijusti geriau, jei esi nusiminęs, piktas. (Žr. <i>Ikimokyklinio ugdymo pasiekimų aprašas (2024) 5 psl.</i>)	Mokytojas skatina vaikus išsipasakoti, kalbėti, apibūdinti savo būseną, jausmus, pasiūlydamas kryptingą suaugusiojo paramą (akių kontaktas). Ugdytoja siūlo vaikams aktyvaus judėjimo ir atsipalaidavimo žaidimus, pratimus, meno terapiją, padedančius suvaldyti pyktį, įniršį, kitų neigiamų emocijų raišką. Žaidžiami vaidmenų ir naratyviniai žaidimai, vaikai tyrinėja ir žymi, kaip jaučiasi, klausydamiesi skaitomų istorijų, žiūrėdami filmukus, patiria, išreiškia, aiškinasi, diskutuoja ir vis geriau atpažįsta bei įvardija įvairias savo ir kitų emocijas, jas sukėlusias situacijas bei priežastis. Mokytojas naudoja įvairius personažus, vaikai mokosi pažinti emocijas ir jausmus per žaidimą, vaidybą.

Pasiiekimų sritis – *Santykiai su suaugusiais ir bendraamžiais*

Vertybinės nuostatos:

- Nusiteikęs geranoriškai bendrauti ir bendradarbiauti su suaugusiais ir bendraamžiais.

Esminiai gebėjimai:

Pasitiki mokytojais, juos gerbia, ramiai jaučiasi su jais kasdienėje ir neįprastoje aplinkoje, iš jų mokosi, drąsiai dalinasi savo mintimis, žino, kaip elgtis su nepažįstamais suaugusiais. Geranoriškai elgiasi su bendraamžiais, natūraliai priima kitų skirtumus, draugauja bent su vienu vaiku, supranta savo žodžių ir veiksmų pasekmes sau ir kitiems.

<i>Socialinis ir kultūrinis supratingumas</i>	*Drąsiai išbando ką nors nauja, ramiai stebi nepažįstamus žmones, kai šalia yra juo besirūpinantis suaugusysis. *Ieško bendraamžių draugijos. *Siekia veikti savarankiškai, tikisi savo iniciatyvų palaikymo, pagyrimo. *Mėgdžioja, tačiau žaidime savaip pertvarko suaugusiųjų veiksmus, žodžius, intonacijas. *Trumpam įsitraukia į bendrą žaidimą, pakaitomis su kitu vaiku žaidžia tuo pačiu žaislu. *Pradeda suprasti, kuris daiktas yra jo, kuris – kito, o kuriuo naudojama bendrai. ((Žr. <i>Ikimokyklinio ugdymo pasiekimų aprašas (2024) 8 psl.</i>)	*Stengiasi atlikti mažus įsipareigojimus grupei, dėl kurių susitariama. *Stengiasi geranoriškai, pagarbiai, mandagiai bendrauti su pažįstamais ir nepažįstamais suaugusiais bei vaikais. *Palaiko ilgalaikę draugystę mažiausiai su vienu vaiku. *Kasdienėse situacijose bando tinkamu būdu išsakyti priešingą nei suaugusiojo ar kito vaiko nuomonę, aiškinasi, tariasi. *Pradeda tarpininkauti kitiems vaikams, jiems sprendžiant tarpusavio nesutarimus. *Domisi socialiniais ir kultūriniais skirtumais tarp vaikų, jų šeimų ir natūraliai juos priima. Parodo supratimą ir pagarbą kitokiai išvaizdai, kitokiam požiūriui, kitai kultūrai. *Supranta, kad gyvendamas grupėje turi susitarti dėl visiems priimtino elgesio. *Suvokia savo veiksmų	Kartu su mokytoju vaikai kuria savo grupės identitetą: taisykles, dainą, šūkį, herbą. Su vaikais aptariama priimtų susitarimų, taisyklių prasmė bei naudingumas, vaikai mokosi jų laikytis. Vaikai drauge siūlo idėjas, kaip pertvarkyti grupės ar lauko aplinką, jaučiasi aktyviais grupės dalyviais. Sukuriama daiktinė aplinka, parūpinama priemonių vaikų siužetiniams vaidmenų žaidimams. Su vaikais aptariami šeimos narių ryšiai, pareigos, kurias vaikai atkartoja žaisdami, kurdami vaidybines sceneles. Vaikai rengia savo šeimos pristatymus, pasakoja apie pomėgius, rodo nuotraukas ir kt. Žaidžiami socialumą ugdantys žaidimai, švenčiami gimtadieniai, rengiamos diskotekos, ruošiami siurprizai, malonios dovanėlės draugams. Vaikai ugdomi bendravimo įgūdžius veikdami daugiakultūrinėje aplinkoje, toleranciją kitokios išvaizdos ir gebėjimų žmonėms. Vaikai patys pasiūlo suaugusiems įdomią bendrą veiklą, kurią išplėtoja namuose, įtraukiami tėveliai, pasitelkiant žaidybines situacijas, taikant įvairius skatinimo metodus. Padedant mokytojui, vaikai mokosi atpažinti patyčias ir būdus, kaip jų išvengti.
--	--	---	---

		akivaizdžias pasekmes sau, kitiems ir visai grupei. (Žr. <i>Ikimokyklinio ugdymo pasiekimų aprašas 9 psl.</i>)	
Pasiekimų sritis – Savivoka ir savigarba			
Vertybinės nuostatos: Pasitiki savimi ir savo gebėjimais, gerbia save ir kitus. Esminiai gebėjimai: Pažįsta savo kūną, pasako, kad yra berniukas (mergaitė), supranta savo augimą ir gebėjimų tobulėjimą, prisistato kitam, komentuoja, kuo domisi, kas patinka (nepatinka), supranta ir gina savo bei kitų teises būti ir žaisti kartu, priskiria save savo šeimai, grupei, įstaigos bendruomenei, žino savo tautybę, tėvynę.			
	*Eksperimentuoja kūno judesiais ir pojūčiais, pavadina 5–6 kūno ir veido dalis, parodo ar pasako, kiek jam metų. *Pasako savo vardą ir kas jis yra – berniukas ar mergaitė. *Apie save kalba pirmuoju asmeniu, pasako, ką daro, ką turi. *Siekia savarankiškumo: „aš pats“. *Patogiai jaučiasi įprastoje grupės aplinkoje su pažįstamais suaugusiais ir vaikais. *Domisi kitų vaikų žaidimais ir grupės veiklomis. *Suaugusiojo skatinamas domisi supančios kultūrinės aplinkos simboliais. *Teigiamai reaguoja į kita kalba kalbančius vaikus, suaugusiuosius ir grupėje apsilankančius svečius. (Žr. <i>Ikimokyklinio ugdymo pasiekimų aprašas (2024) 7 psl.</i>)	*Išbando naujus būdus tyrinėti savo kūno augimą. *Tyrinėja, ką gali ir ko negali kūnas, pradeda jausti asmeninę ir bendrą erdvę. *Dalinasi stebiniais apie vidinių kūno sistemų veiklos išorinius ženklus (išskvepiamas oras, širdies plakimas ir kt.). *Supranta, kad jis buvo, yra ir visada bus tas pats asmuo. *Teigiamai vertina savo savybes ir gebėjimus, žaisdamas tyrinėja galimus socialinius savo vaidmenis. *Dalyvauja šeimos, grupės ir mokyklos bendruomenės veiklose. *Prisideda prie šeimoje, grupėje ar mokykloje priimamų sprendimų. *Pasako savo tautybę, šalį, kurioje gyvena, žino savo namų adresą. *Tyrinėja savo šalies ir kitų jam	Mokytojas skatina vaikus tyrinėti išorinį kūno vaizdą: stebėti save veidrodyje, savo atvaizdą matyti kituose paviršiuose. Vaikai žaidžia šešėlių žaidimus, kūno dalis tyrinėja per judrias veiklas. Vaikai tyrinėja judėjimo ir atramos, virškinimo, kvėpavimo, kraujotakos sistemas, vartydami enciklopedijas vaikams, žiūrėdami informacinius filmukus. Mokytojas taiko vaikams skirtas papildytosios realybės technologijas, atliekami eksperimentai. Vaikai dalyvauja pažintinėse išvykose, virtualiuose savo gatvės, rajono, miesto ar šalies tyrinėjimuose. Padedami mokytojo, pažįsta ir išreiškia pagarbą pagrindiniams savo šalies simboliams tyrinėja šalies žemėlapi, iš įvairių medžiagų konstruoja savo regiono ar šalies mėgstamiausių vietų modelius. Mokytojas pasiūlo užduočių, darbų, kad vaikai išsiaiškintų savo galimybes, o juos įvykdę sulauktų ir kitų pozityvaus vertinimo. Mokytojas sudaro sąlygas ugdytis individualiems gebėjimams, talentams, muzikiniams, aktoriniams, komunikavimo ir kt. Mokytojas džiaugiasi vaiko

		įdomių šalių simbolius, kalbą, žemėlapius, žmonių gyvenimo būdą, supranta, kad visi žmonės yra lygūs, pasako keletą šalių panašumų ir skirtumų. *Domisi ir dažniausiai laikosi šeimos, grupės, mokyklos, vietinės bendruomenės vertybių ir jam suprantamų pareigų bei teisių. (Žr. <i>Ikimokyklinio ugdymo pasiekimų aprašas (2024) 7 psl.</i>)	pasiekimais, kartu su vaiku aptaria jo pažangą. Mokytojas diskutuoja su vaikais apie jų teises ir atvejus, kai jos pažeidžiamos, skatina gerbti kitų teises.
Pasiekimų sritis – Aplinkos pažinimas			
Vertybinės nuostatos: Nori pažinti ir suprasti aplinkinį pasaulį, džiaugiasi sužinojęs ką nors nauja. Esminiai gebėjimai: Pažįsta jam suprantamus socialinius, kultūrinius ir gamtos objektus bei reiškinius, juos įvardija ir apibūdina, žinojimą pritaikydamas žaidimuose ir kitose veiklose.			
	*Atpažįsta ir reaguoja į netolimoje praeityje vykusius šeimos ar grupės įvykius, užfiksuotus nuotraukose, įrašuose ir kt. *Natūraliai išitraukdamas į kasdienius, rutininius įvykius ir veiklas, parodo, kad žino paros dalių seką ir jaučia veiklų trukmę (vyko ilgai ar trumpai). *Pažįsta daugiau artimiausioje aplinkoje esančių augalų, gyvūnų, pradeda vartoti tikslus jų pavadinimus. *Dalyvauja prižiūrint augalus. *Atpažįsta rečiau pasitaikančius gamtos reiškinius (vaivorykštė,	*Pasako savo šalies ir sostinės pavadinimą. *Papasakoja apie tradicines šventes, jas palygina su kai kuriomis kitų tautų šventėmis. *Skiria ir pavadina suaugusių šeimos narių ir kitas dominančias profesijas, pasakoja, ką dirba aptariamų profesijų atstovai, kokia jų sukuriamų daiktų ir paslaugų vertė, kaip vyksta jų mainai. *Samprotauja apie tai, kaip žmonės gyvena, ką dirbo seniau, kokie daiktai buvo naudojami, kaip jie pasikeitė, kaip atrodo dabar. *Vartoja savaitės dienų	Vyksta artimiausios aplinkos stebėjimas, rengiamos išvykos į gamtą. Mokytojas parūpina gamtinės medžiagos pažinimui ir darbinei, meninei veiklai. Vaikai grupėje ir kieme įrengtose lėšvėse mokosi augalininkystės pradmenų Mokytojo padedami, vaikai seka paros, metų ciklą. Aiškinasi, kaip gyvena augalai ir gyvūnai – dieną ir naktį, skirtingais metų laikais, kokie pasikeitimai vyksta jų gyvenime. Pasirinkę keletą mokyklos kiemo augalų, jie stebi ir fiksuoja (piešia, fotografuoja, matuoja), medžių metų ciklą (pavasari sužaliuoja, žydi ir sėklas išbarsto kasmet, žiemą išgyvena numetę lapus, nesimaitindami). Vaikai įgyja žinių apie gyvūnus, jų gyvenimo būdą, vartydami enciklopedijas, lankydamiesi zoologijos sode, muziejuje, edukacijose įstaigoje, rengdami.

	perkūnija). *Turėdamas galimybę, renkasi būti patinkančioje gamtinėje, socialinėje, kultūrinėje aplinkoje, džiaugiasi ten esančiais objektais. <i>(Žr. Ikimokyklinio ugdymo pasiekimų aprašas (2024) 10 psl.)</i>	pavadinimus, žodžius praeičiai, dabarčiai, ateičiai apibūdinti. *Ižvelgia gyvūnų ir augalų kai kuriuos panašumus ir skirtumus, pagal kuriuos juos grupuoja. Dalinasi savo žiniomis apie tai, kur gyvena ir kuo minta gyvūnai, kur kokie augalai, grybai auga, kokių sąlygų jiems reikia. Pradedą suprasti Žemės, Saulės, Mėnulio ir kitų dangaus kūnų ryšius. Ižvelgia, kaip keičiasi kai kurių gyvūnų ir augalų gyvenimas skirtingais metų laikais. *Jaučiasi atsakingas už socialinę, kultūrinę ir gamtinę aplinką bei jos ateitį: apmąsto ir siūlo būdus, kaip ją rūpintis, prižiūrėti, puošti. *Paaiškina, kodėl išteklius reikia tausoti. *Tyrinėdamas savo šalies ir nutolusių vietovių gyvenamąsias sąlygas, samprotauja apie žmogus ir gamtos ryšį. *Pradedą jausti prierašumą artimiausiai socialinei, kultūrinei ir gamtinei aplinkai, išreikšdamas jį veikloje ir kūryboje. <i>(Žr. Ikimokyklinio ugdymo pasiekimų aprašas (2024) 10-11 psl.)</i>	pristatymus apie savo augintinius. Vaikai dalyvauja ekologiniuose projektuose, akcijose. Darželyje lauke ir viduje yra šiukšlių rūšiavimo konteineriai. Mokytojas palaiko vaikų socialinių vaidmenų žaidimą, kai reikia veikia kaip vaikų žaidimo partneris. Vaikams sudaromos sąlygos ieškoti informacijos literatūriniuose bei istoriniuose šaltiniuose. Rengiamos šeimos narių bendravimą skatinančias šventes, išvykos, įtraukiami šeimos nariai į kasdieninę grupės veiklą. Vaikai supažindinami su kultūros vertybėmis, šalies papročiais, istorija. Ugdytiniai aplanko miesto gamtos ir kultūros objektus, žymias istorines vietas. Mokytojas inicijuoja vaikų supažindinimą su artimiausia aplinka: su vaikų grupe eina į virtuvę, sandėlį, kiemsargio patalpas, keliauja į kitą darželio padalinį. Vaikai supažindinami su profesijomis, kviečiantis įvairių profesijų atstovus į grupę, rengiant išvykas į tėvų darbovietes.
--	---	---	--

UGDYMO(SI) SRITIS „AŠ KALBŲ PASAULYJE“

Ugdymo(si) sritis apima žodinės ir nežodinės kalbos supratimą, kalbinę raišką, kalbų įvairovės suvokimą ir kalbinės tapatybės formavimąsi. Ugdymo srities paskirtis yra plėtoti kalbų supratimą, kalbinę raišką, skaitmeninį sumanumą, meninę raišką, aplinkos pažinimą (*išsamiau Ikimokyklinio ugdymo programos gairės, 2023 m., suvestinė redakcija*).

Pasiiekimų sričių plėtojimas	VAIKO PASIEKIMŲ ŪGTIS, GEBĖJIMAI, ŽINIOS		Ugdymosi būdai, ugdymosi strategijos, priemonės (kontekstai)
	Pirmi-treti gyvenimo metai (3 žingsnio pasiekimai)	Treti-penkti (šešti) metai (5/6 žingsnių pasiekimai)	
Pasiekimų sritis – <i>Kalbų supratimas</i>			
Vertybinės nuostatos: • Domisi žodiniais ir nežodiniais komunikavimo būdais, yra nusiteikęs išklaudyti ir suprasti kitą. Esminiai gebėjimai: Klausosi ir supranta kitų kalbėjimą, įvairiomis formomis, būdais ir priemonėmis perteikiamas prasmės, amžių atitinkančias įvairaus pobūdžio tekstus.			
Kalbų supratimas: • <i>Klausymas.</i> • <i>Žodinės kalbos suvokimas.</i> • <i>Nežodinės kalbos suvokimas.</i> • <i>Rašytinės raiškos ir vaizdinės informacijos suvokimas.</i>	*Trumpam susikaupia klausydamas suaugusiojo ar kitų vaikų; supranta ir reaguoja į dažnai vartojamus veiksmų ir ypatybių pavadinimus, 3–4 žodžių sakinius, klausimus, kurie prasideda žodžiais: „kas“, „ką“, „kur“, „kiek“, du vienas paskui kitą sekančius prašymus; greitai mokosi naujų žodžių. *Reaguoja į išgirstus ritmo darinius, intonavimą, supranta kūno kalbą, mimiką, dažnai naudojamų gestų, simbolinių paveikslėlių, ženklų prasmę. *Varto knygeles, skiria paveikslėlius nuo teksto, klausia, kas parašyta arba prašo paskaityti, geba sieti	*Klausosi draugų ir savo kalbos įrašų; supranta pajuokavimus, dviprasmybes, erzinimus, dažnai girdimus frazeologizmus, humoro elementus, pradeda suprasti kai kurių žodžių ar frazių perkeltinę reikšmę; supranta keletą artimiausioje aplinkoje vartojamų kitos kalbos žodžių. *Atpažįsta, kokie integruoti raiškos būdai ir priemonės buvo panaudoti perteikiant jausmą, idėją ar mintį. *Supranta, kad raštas yra sistema, turinti taisykles; suaugusiojo skaitomą tekstą knygoje seka akimis ar pirštu iš kairės į dešinę, iš viršaus į apačią; supranta, kad	Mokytojas sukuria klausymosi aplinkų įvairovę (ryto rate, dviese su mokytoju, bendraudami su kitais vaikais). Vaikai kartu su mokytoja žaidžia kalbos garsų žaidimus, klausosi eilėraščių, dainų, pasakojimų, pasakų gimtąja ir kitomis kalbomis, plėtoja kalbos supratimą. Vaikai klausosi gyvai pasakojamų ir įrašytų (televizijos, radijo, kompaktinėse plokštelėse, internete) įvairaus stiliaus ir turinio tekstų. taip pat savo ir kitų vaikų kalbos įrašų. Įtraukiančiose vidaus ir lauko veiklose, kelių vaikų grupelių ir didesnių grupių veiklose, mokosi nepertraukiamai klausytis draugų ir suaugusiųjų kalbos. Vaikai kalbos supratimą plėtoja gaudami informaciją ir kitais pojūčiais: vaizdu, lytėjimu, uosle, ragaudami. Mokytojas parenka kitų kalbų (ne gimtosios) garso įrašus, tarmes, svečių iš kitų šalių kalbą, matydami bendravimą ar patys bendraudami gestų kalba,

	paveikslėliuose vaizduojamus objektus su konkrečiais aplinkos daiktais. *Stengiasi išklaudyti trumpus skaitomus, pasakojamus ar dainuojamus tekstus, girdėto kūrinio prasmę atskleidžia vaidindamas, žaisdamas pasakydamas keletą žodžių. (Žr. <i>Ikimokyklinio ugdymo pasiekimų aprašas (2024) 15 psl.</i>)	garsai ir raidės sudaro žodį, atpažįsta nuo kelių iki keliolikos abėcėlės raidžių; pradeda skirti paprastos garsinės sandaros žodžius sudarančius garsus, skiemenis. *Domisi įvairiais rašytiniais teksta, iš iliustracijų ir vieno kito atpažįstamo žodžio supranta jų siužetą; supranta jam skaitomų sudėtingesnių tekstų turinį, įvykių eigą, numato, kas tekste galėtų įvykti toliau. (Žr. <i>Ikimokyklinio ugdymo pasiekimų aprašas (2024) 15-16 psl.</i>)	vaikai susipažįsta su kalbų pasaulio įvairove, supranta kalbą kaip simbolių, žyminių daiktus, reiškinius, veiksmus ir kt., prasmę. Kartu su mokytoju vaikai varto bežodės paveikslėlių knygelės ir knygas su atskirais žodžiais bei tekstais. kreipia dėmesį į aplinkoje esančias raides, žodžius, simbolius, stebi rašančiuosius, domisi įvairiomis rašymo, vaizdinės informacijos pateikimo priemonėmis, tyrinėja kitą vaizdinę informaciją. kopijuoja ženklus ar nesudėtingus paveikslėlius pagal pavyzdį ar iš atminties. Tyrinėja rašytinę ir vizualinę informaciją, spaudinių iliustracijas, nuotraukas, lauko erdvėse pastebimus ženklus, užrašus, skelbimus. Vaikai imituoja skaitymą, domisi abėcėlės raidėmis, pastebi žodžius, prasidedančius ta pačia raide.
--	---	--	--

Pasiekimų sritis – *Kalbinė raida*

Vertybinių nuostatų:

- Nusiteikęs kalba ir kitomis komunikavimo priemonėmis bendrauti su kitais, išreikšti savo patirtį, jausmus, mintis ir emocijas..

Esminiai gebėjimai:

Naudodamas žodines ir nežodines raškos priemones, dalinasi savo patirtimi, jausmais, mintimis, įsitraukia į pokalbį ir jį plėtoja, pasakoja, atpasakoja ir kuria paprastas istorijas, kopijuoja aplinkoje matomus žodžius, parašo savo vardą.

Kalbinė raida: <i>Kalbėjimas</i> <i>Bendravimas ir komunikacija, rašytinė raida</i>	*2–3 žodžių vientisiniais sakiniais kalba ir klausinėja apie tai, ką mato ir girdi, apie aplinkos objektus, jų savybes, įvykius; inicijuoja pokalbius, kreipdamasis į suaugusįjį ar vaiką, atsako į paprastus klausimus; vartoja kelias dažniausias mandagumo frazes; taisyklingai vartoja kai kurias gramatines formas.	*Atsižvelgdamas į bendravimo tikslą ir situaciją, išsako savo patirtį, norus, svajones, pasiūlymus, svarstymus, aiškinasi, diskutuoja; vartoja mandagumo ir vaizdingus žodžius (sinonimus, antonimus ir kt.); klausinėja apie tai, ką išgirdo, matė, pajautė, sužinojo, sprendžia problemas; tinkamai pradeda, plėtoja, keičia ir	Vaikai bendraudami su mokytoja ir kitais vaikais, plečia pasyvų ir aktyvų žodyną, mokosi išklaudyti, kalbėti paeiliui, dalyvauti dialoge ar poliloge, Vaikus kalbėti skatina jų įsitraukimas į pokalbius įvairiose situacijose (kasdienė rutina, įvykiai, veiklos) ir aplinkose (grupėje ir lauke). Mokytojas skatina vaikus atpasakoti pasakojimų, vaidinimų tekstus ir siužetus, įgarsintus filmukus ar pasakas, perkurti, suvaidinanti, iliustruoti, deklamuoti. Skatina vaikus aktyviai kalbėti, kurti naujus žodžius
--	---	--	--

	*Domisi laidomis, animaciniais filmais vaikams, skatinamas kalba apie juos; suaugusiojo padedamas kartoja girdėtus eiliuotų tekstų ar dainų fragmentus; išskiria didžiausią įspūdį palikusius pasakojimo epizodus, labiausiai patikusius veikėjus, jų veiklas. *Stebi ir mėgdžioja rašančius suaugusiuosius: imituoja, brauko, keverzoja, piešinėja, palikdamas ženklus. <i>(Žr. Ikimokyklinio ugdymo pasiekimų aprašas (2024) 16 psl.)</i>	baigia pokalbį; bando komunikuoti su kitakalbiu vaiku, suaugusiuoju. *Pasakoja, kalbasi apie matytus animacinius filmus, žaistus žaidimus, skaitytas knygas; pasakoja 2-3 pagrindinius įvykius iš gerai žinomos istorijos, išlaikydamas jų eiliškumą; geba atsakyti į klausimus apie jam skaitytą tekstą. *Kuria, pasakoja istorijas pagal paveikslėlių seką, nuosekliai paminėdamas pagrindinius įvykius, atpasakoja girdėtas istorijas, pritaiko girdėtų siužetų fragmentus žaidimų scenarijuose, meninėje veikloje; keliais būdvardžiais apibūdina istorijų veikėjus; perpasakoja informaciją iš įvairaus žanro knygų. *Kopijuoja aplinkoje matomus žodžius, spausdintinėmis raidėmis rašo savo vardą, kelis žodžius. <i>(Žr. Ikimokyklinio ugdymo pasiekimų aprašas (2024) 17 psl.)</i>	pagal įsisavintas žodžių darybos taisykles. Mokytojas parūpina įvairių spaudinių, kalendorių, knygų, žurnalų, plakatų, lankstinukų ir t. t. Rengia išvykas į biblioteką, knygyną. Vaikai skatinami domėtis knygomis, formuojami garsinės analizės ir sintezės įgūdžiai. Grupės aplinkoje naudoja įvairius rašto simbolius. Vaikai naudojami kompiuterinėmis programomis, padedančioms pažinti rašto simbolius, žodžio sandarą. Grupės aplinkoje yra smulkiąją motoriką, dėmesį, regimąjį ir erdvinį suvokimą lavinančių žaidimų, raidynų, priemonių dailei ir rankdarbiams. Mokytojas rengia vaikams individualias užduotis, lavinančias akies-rankos koordinaciją. Vaikai mokosi įvairių pirštukų žaidimų. Vaikai bando imituoti rašymą, braukydami, keverzodami, palikdami ženklus smėlyje, popieriuje, vandenyje. Mokytojas skatina vaikus nupiešti, parašyti savo vardą, kitus trumpus žodžius, skatina vaikus kurti knygeles, laiškus, sveikinimus draugams.
--	--	--	--

Pasiekimų sritis – *Estetinis suvokimas*

Vertybinių nuostatų:

- Domisi, gėrasi, grožisi gamtine ir kultūrine aplinka.

Esminiai gebėjimai:

Atpažįsta įvairius gamtinės ir kultūrinės aplinkos reiškinius, reaguoja į juos, jaučia, suvokia ir, remdamasis savo supratimu, aptaria estetinius jų ypatumus, dalinasi asmeninėmis estetine patirtimis, džiaugiasi savo ir kitų kūryba.

	*Emocingai reaguoja girdėdamas garsų, intonacijų sąskambį, stebėdamas savo ir kitų piešinius, paveikslus, šokių judesius, gamtos objektus bei reiškinius. *Skirtingai reaguoja į estetinio patyrimo kontrastus (gražu – bjauru; šviesu – tamsu; tylu – garsu). *Turi savo nuomonę (patinka, nepatinka) apie savo ir kitų kūrybą bei aplinką. Džiaugiasi, rodo, ką nors sako kitiems apie savo kūrybą. <i>(Žr. Ikimokyklinio ugdymo pasiekimų aprašas (2024) 18 psl.)</i>	*Noriai įsitraukia ir mėgaujasi muzikavimu, šoku, vaidyba, dailės veikla. *Grožisi žmogaus sukurtos aplinkos ir gamtos spalvomis, formomis, garsais. *Įgyvendindamas naujas kūrybines idėjas nebijo laužyti taisyklės ir normas, eksperimentuoti, žaismingai stulbinti. *Atpažįsta meno kūrinių išskirtinumą ir ypatumus (siužetą, veikėjų bruožus, nuotaiką, spalvas, veiksmus). *Demonstruoja savitą estetinį skonį. *Pasako, kas patiko – nepatiko, gerai – blogai, gražu – bjauru; ką patyrė dainuodamas, šokdamas, vaidindamas, piešdamas. *Rodo pasitenkinimą bendra veikla ir kūryba, gerisi savo ir kitų menine veikla, geru elgesiu, darbais. *Pasakoja apie matytus dailės kūrinius, patirtą muziką, vaidinimą, šokį, jų siužetus, veikėjus, nuotaiką; gamtoje ir žmogaus sukurtoje aplinkoje kilusius vaizdinius. Siūlo, kaip savo aplinkoje ir už mokyklos ribų panaudoti tai, kas jam patinka ir priimtina. Vertina savo ir kitų kūrybinę veiklą, pasakydamas	Mokytojas atkreipia dėmesį, pažadina domėjimąsi viskuo, kas jį supa – gamta, žmonių kūriniai, palaiko vaiko kūrybos iniciatyvas. Grupėje vaikai randa meno albumų, gali apžiūrėti virtualias parodas interaktyvioje lentoje. sudaromos sąlygos girdėti, lytėti, regėti ir kitaip Vaikams patirti meninę kūrybą. Vaikai dalyvauja išvykose į gamtą bei įvairius miesto, rajono kultūrinius objektus, dalinasi patirtais įspūdžiais, išgyvenimais. Vaikai rengia pristatymus apie su šeima aplankytus meno objektus. Vaikai supažindinami su tautos kultūra, organizuojant kalendorines šventes, rengiant išvykas į muziejus, Tautinės kultūros centrą, pasikviečiant tautodailininkus.
--	--	--	--

		vieną kitą argumentą . (Žr. <i>Ikimokyklinio ugdymo pasiekimų aprašas (2024) 18 psl.)</i>	
UGDYMO(SI) SRITIS „TYRINĖJU IR PAŽĖSTU APLINKĄ“			
Ugdymo(si) sritis apima šiuos turinio aspektus: mane supantys daiktai, gyvybė, skaičiavimas ir modeliavimas, matematiniai erdvės tyrinėjimai, skaitmeninių technologijų pasaulis. Ugdymo(si) srities paskirtis yra plėtoti daiktinės ir gamtinės aplinkos pažinimą, matematinį mąstymą, skaitmeninį sumanumą, kalbų supratimą, tyrinėjimą, problemų sprendimą, mokėjimą mokytis (<i>išsamiau Ikimokyklinio ugdymo programos gairės, 2023 m. suvestinė redakcija</i>).			
Pasiekimų sričių plėtojimas	VAIKO PASIEKIMŲ ŪGTIS, GEBĖJIMAI, ŽINIOS		Ugdymosi būdai, ugdymosi strategijos, priemonės (kontekstai)
	Pirmi-treti gyvenimo metai (3 žingsnio pasiekimai)	Treti-penkti (šešti) metai (5/6 žingsnių pasiekimai)	
Pasiekimų sritis – <i>Aplinkos pažinimas</i>			
Vertybinės nuostatos: Nori pažinti ir suprasti aplinkinį pasaulį, džiaugiasi sužinojęs ką nors nauja.			
Esminiai gebėjimai: Pažįsta jam suprantamus socialinius, kultūrinius ir gamtos objektus bei reiškinius, juos įvardija ir apibūdina, žinojimą pritaikydamas žaidimuose ir kitose veiklose.			
Aplinkos pažinimas (daiktinės ir gamtinės)	*Atpažįsta ir reaguoja į netolimoje praeityje vykusius šeimos ar grupės įvykius, užfiksuotus nuotraukose, įrašuose ir kt. *Natūraliai įsitraukdamas į kasdienes, rutininius įvykius ir veiklas, parodo, kad žino paros dalių seką ir jaučia veiklų trukmę (vyko ilgai ar trumpai). *Pažįsta daugiau artimiausioje aplinkoje esančių augalų, gyvūnų, pradeda vartoti tikslus jų pavadinimus. *Dalyvauja prižiūrint augalus.	*Pasako savo šalies ir sostinės pavadinimą. *Papasakoja apie tradicines šventes, jas palygina su kai kuriomis kitų tautų šventėmis. *Skiria ir pavadina suaugusių šeimos narių ir kitas dominančias profesijas, pasakoja, ką dirba aptariamų profesijų atstovai, kokia jų sukuriamų daiktų ir paslaugų vertė, kaip vyksta jų mainai. *Samprotuoja apie tai, kaip žmonės gyvena, ką dirbo seniau, kokie daiktai buvo naudojami, kaip	Vyksta artimiausios aplinkos stebėjimas, rengiamos išvykos į gamtą. Mokytojas parūpina gamtinės medžiagos pažinimui ir darbinei, meninei veiklai. Vaikai grupėje ir kieme pakeltose lėšose mokosi augalininkystės pradmenų Mokytojo padedami, vaikai seka paros, metų ciklą. Aiškinasi, kaip gyvena augalai ir gyvūnai – dieną ir naktį, skirtingais metų laikais, kokie pasikeitimai vyksta jų gyvenime. Pasirinkę keletą mokyklos kiemo augalų, jie stebi ir fiksuoja (piešia, fotografuoja, matuoja), medžių metų ciklą (pavasari sužaliuoja, žydi ir sėklas išbarsto kasmet, žiemą išgyvena numetę lapus, nesimaitindami).

	Atpažįsta rečiau pasitaikančius gamtos reiškinius (vaivorykstė, perkūnija). *Turėdamas galimybę, renkasi būti patinkančioje gamtinėje, socialinėje, kultūrinėje aplinkoje, džiaugiasi ten esančiais objektais. (Žr. <i>Ikimokyklinio ugdymo pasiekimų aprašas (2024) 10 psl.</i>)	jie pasikeitė, kaip atrodo dabar. *Vartoja savaitės dienų pavadinimus, žodžius praeičiai, dabarčiai, ateičiai apibūdinti. *Ižvelgia gyvūnų ir augalų kai kuriuos panašumus ir skirtumus, pagal kuriuos juos grupuoja. Dalinasi savo žiniomis apie tai, kur gyvena ir kuo minta gyvūnai, kur kokie augalai, grybai auga, kokių sąlygų jiems reikia. Pradedą suprasti Žemės, Saulės, Mėnulio ir kitų dangaus kūnų ryšius. Ižvelgia, kaip keičiasi kai kurių gyvūnų ir augalų gyvenimas skirtingais metų laikais. *Jaučiasi atsakingas už socialinę, kultūrinę ir gamtinę aplinką bei jos ateitį: apmąsto ir siūlo būdus, kaip ja rūpintis, prižiūrėti, puošti. *Paaiškina, kodėl išteklius reikia tausoti. *Tyrinėdamas savo šalies ir nutolusių vietovių gyvenamąsias sąlygas, samprotauja apie žmogus ir gamtos ryšį. *Pradedą jausti prierašumą artimiausiai socialinei, kultūrinei ir gamtinei aplinkai, išreiškdamas jį veikloje ir kūryboje. (Žr. <i>Ikimokyklinio ugdymo pasiekimų aprašas (2024) 10-11 psl.</i>)	Vaikai įgyja žinių apie gyvūnus, jų gyvenimo būdą, vartydami enciklopedijas, lankydamiesi zoologijos sode, muziejuje, edukacijose įstaigoje, rengdami pristatymus apie savo augintinius. Vaikai dalyvauja ekologiniuose projektuose, akcijose. Darželyje lauke ir viduje yra šiukšlių rūšiavimo konteineriai. Mokytojas palaiko vaikų socialinių vaidmenų žaidimą, kai reikia veikia kaip vaikų žaidimo partneris. Vaikams sudaromos sąlygos ieškoti informacijos literatūriniuose bei istoriniuose šaltiniuose. Rengiamos šeimos narių bendravimą skatinančias šventes, išvykos, įtraukiami šeimos nariai į kasdieninę grupės veiklą. Vaikai supažindinami su kultūros vertybėmis, šalies papročiais, istorija. Ugdytiniai aplanko miesto gamtos ir kultūros objektus, žymias istorines vietas. Mokytojas inicijuoja vaikų supažindinimą su artimiausia aplinka: su vaikų grupe eina į virtuvę, sandėlį, kiemsargio patalpas, keliauja į kitą darželio padalinį. Vaikai supažindinami su profesijomis, kviečiantis įvairių profesijų atstovus į grupę, rengiant išvykas į tėvų darbovietes.
--	---	--	--

Pasiekimų sritis – *Matematinis mąstymas*

Vertybinės nuostatos:

- Nusiteikęs pažinti pasaulį jam suprantamais matematiniais būdais.

Esminiai gebėjimai:

Atranda skaičių ir figūrų pasaulį, plėtoja supratimą ir kalbą apie skaičiavimo ir matavimo būdą, jų taikymą aplinkai pažinti, problemoms spręsti, geba išreikšti pastebėjimus apie objektų kiekį, formą, dydį, sekas, vietą ir judėjimo kryptį.

*Nuosekliai įvardija skaičius 1, 2, 3, atpažįsta ir susieja įvairias „matomų skaičių“ išraiškas (rankos pirštai, taškai, brūkšneliai), paduoda tiek daiktų, kiek prašoma. *Supranta, ką reiškia būti pirmam, antram. *Palygina du daiktus, besiskiriančius tik ilgiu, mase ar tūriu, veikdamas (suartindamas, pakilnodamas, pilstydamas vandenį ar smėlį). *Parodo, kuris iš dviejų daiktų yra ilgas – trumpas, sunkus – lengvas, pilnas – tuščias ir pan. *Surikiuoja kelių objektų rinkinį pagal ilgumą ar stambumą į vieną eilę. *Tapatina, atrenka kelis daiktus (jų vaizdus) pagal spalvą, formą, dydį. *Kopijuoja dviejų elementų sekas (vaizdines, garsines, judesio). (Žr. <i>Ikimokyklinio ugdymo pasiekimų aprašas (2024)</i> 11 psl.)	*Nuosekliai įvardija skaičius nuo 0 iki 10, juos parašo skaitmenimis. *Paduoda tikslų daiktų skaičių, kai jų yra daugiau nei 5; pasako, kiek jų yra daugiau už 5 ir kelių trūksta iki 10. *Atlieka sudėties ir atimties veiksmus 7-ių ribose. *Žymi, skaičiuoja, vaizduoja duomenis, naudojami grafiniais jų vaizdais sprendžiamas problemas. *Kalbėdamas apie ateities įvykius, pradeda vartoti žodžius: būtinai, tikrai įvyks; gali būti, įmanoma, kad įvyks; taip negali būti, niekada neįvyks. *Palygina du tris mažai besiskiriančius išmatuojamus dydžius, randa žodžių nedideliu jų skirtumui apibūdinti (šiek tiek didesnis, truputį ilgesnis, beveik vienodi, panašaus aukščio ir pan.). *Apibūdindamas aplinkos objektus, vartoja bent penkis dvimačių ir trimačių figūrų pavadinimus (skritulys, kvadratas, trikampis, kubas, rutulys).	Grupės aplinka nuolat praturtinama įvairiais prietaisais (matavimo, svėrimo), didaktiniais žaidimais įvairių daiktų bei reiškinių savybių išskyrimui, tapatinimui, sąvokų įtvirtinimui, raidžių, skaitmenų, geometrinių figūrų pažinimui. Skaičių, raidžių, formų, spalvų pažinimui, vaikai naudoja pačių pagamintas stalo lėles, auklėtojų pagamintas teatro lėles. Vaikai ieško grupės aplinkoje, gamtoje daiktų bei reiškinių panašumų ir skirtumų, juos skaičiuoja, matuoja, rūšiuoja, lygina, apibūdina. Padedant mokytojui vaikai atlieka eksperimentus, matuoja, sveria, lygina daiktus. Vaikai atranda, kad figūromis ir objektais erdvėje galima manipuliuoti: apversti, pasukti, pastumti. Žaidžiami įvairūs kūrybiniai žaidimai sąvokų įtvirtinimui. Mokytojas pateikia užduotelių eksperimentavimui su veidrodiniais paviršiais, taškiniais šviesos šaltiniais. Eksperimentuoja su figūromis (jas jungdami, skaidydami, dėliodami, vartydami, apšviesdami). Vaikai mokosi judrių žaidimų, estafečių, koordinacijai, erdvės pojūčiui lavinti. Žaidžia įvairius stalo žaidimus, lavinančius orientacijos erdvėje ir laike pojūtį. Mokytoja rengia vaikams lavinamąsias užduotis, sekų modeliavimo gebėjimus vaikai ugdosi formaliose ir neformaliose veiklose piešdami, dėliodami įvairius objektus,
---	---	--

		*Žinomas figūras pavadina taisyklingai, nepriklausomai nuo jų padėties ar dydžio. *Atrenka figūrai sukomponuoti reikalingas detales ir jas tinkamai sudėlioja. *Apibūdina, kaip vienas kito atžvilgiu yra išsidėstę matomi daiktai. *Išgirdęs ar pamatęs judėjimo su krypties pakeitimu planą, jį iš atminties įvykdo, atkuria, geba pasakyti ir bando pavaizduoti, kaip reikėtų sugrįžti (judėti atbuline tvarka). *Nukopijuoja, pratęsia, sukuria seką iš dviejų pasikartojančių elementų. (Žr. <i>Ikimokyklinio ugdymo pasiekimų aprašas (2024) 12 psl.</i>)	ritmiškai dainuodami ar judėdami, nagrinėdami raštus ar kurdami ornamentus
Pasiekimų sritis – <i>Skaitmeninis sumanumas</i>			
Vertybinės nuostatos: Nusiteikęs pažinti išbandyti ir saugiai naudoti aplinkoje esančias skaitmenines technologijas. Esminiai gebėjimai: Geba pažinti ir naudoti lengvai valdomas skaitmenines priemones, kurti elementarų skaitmeninį turinį, sudaryti kelių vienas po kito einančių veiksmų programas.			
	*Žaidžia mokyklos aplinkoje esančiais įvairiais išmaniaisiais žaislais be ekranų (pvz., robotukais), naudodamas pagrindines jų paleidimo ir veikimo funkcijas. *Žodžiais, garsažodžiais, veiksmiais parodo kasdienių darbų ir	*Mokytojo padedamas ir prižiūrimas naudojasi įvairių išmaniųjų įrenginių valdymo priemonėmis (pele, jutikliniu ekranu, klaviatūra), informacinėmis svetainėmis tyrinėjimams ir kt. ugdomajai	Mokytojas parūpina išmanių, amžių atitinkančių, žaislų, daiktų be ekranų: robotukų, rašiklių ir kt. Vaikai su mokytojo pagalba, iki 0,5 valandos per dieną ribojant laiką, naudojasi, ugdomąsi papildančiomis skaitmeninėmis technologijomis ir skaitmeniniu turiniu (vaizdo įrašais, žaidimais, garsinėmis knygelėmis, ugdomosiomis

	veiklų atlikimo žingsnių eiliškumą, atlieka mokytojo ar kitų vaikų sakomas komandas. *Pradedą laikytis išmaniųjų žaislų, daiktų paprasčiausių saugaus naudojimo taisyklių. (Žr. <i>Ikimokyklinio ugdymo pasiekimų aprašas 13 psl.</i>)	veiklai. *Įgyvendindamas kūrybinius sumanymus, derina bent dvi mokytojo pasiūlytas vaiko gebėjimus atitinkančias skaitmenines priemones (fotografavimo, piešimo, nuotraukų apdorojimo, garso įrašymo), skirtingus turinio tipus (vaizdą, garsą, tekstą). *Dėlioja vaizdiniais simboliais ar objektais pateiktas komandas, sudarydamas rišlią veiksmų seką. *Nusako, kaip nuosekliai, žingsnis po žingsnio pavyko pasiekti rezultatą. *Programavimo aplinkose kuria ir vykdo paprastas komandų sekas. *Išbando užrašytas veiksmų sekas žaidybinėje programavimo aplinkoje. *Paaiškina ir suaugusiojo padedamas laikosi pagrindinių bendravimo ir saugaus naudojimosi skaitmeniniais įrenginiais taisyklių.. (Žr. <i>Ikimokyklinio ugdymo pasiekimų aprašas 13-14 psl.</i>)	programėlėmis ir kt.). Kartu su mokytoju išbando nesudėtingo skaitmeninio turinio kūrimo galimybes. Vaikai mokosi fotografuoti, piešti, veikia su interaktyviais kubais, įrašo savo balsą, dainuojamą dainą. Mokytojas padeda vaikams įgyti virtualaus bendravimo įgūdžius elektroninėse mokymuisi tinkamose aplinkose, tikslingai bendraujant tarpusavyje, su kitų darželių vaikais. Vaikai mokosi ir aptaria su mokytoju skaitmeninių priemonių saugaus ir atsakingo naudojimo, virtualaus bendravimo taisykles nagrinėja. įvairias situacijas ir pavyzdžius
--	---	---	--

Pasiekimų sritis – Tyrinėjimas

Vertybinės nuostatos:

- Domisi viskuo, kas vyksta aplinkui, noriai stebi, bando, samprotauja.

Esminiai gebėjimai:

Aktyviai tyrinėja save, socialinę, kultūrinę ir gamtinę aplinką, įvaldo tyrinėjimo būdus (stebėjimą, eksperimentavimą. Klausinėjimą), samprotauja apie tai, ką pastebėjo, atrado, pajuto, patyrė.

	*Smalsauja, stebisi; atsargiai elgiasi su nepažįstamais daiktais ir medžiagomis; stebi ir bando aiškintis, kas tai yra, kaip tai veikia, vyksta. *Fantazuoja ir eksperimentuoja su gamtine medžiaga, formomis, dydžiais, kiekiais, spalvomis, tyrinėdamas atranda naujus veikimo būdus. *Pamėgdžiodamas suaugusįjį ilgesnį laiką ištraukia į tyrinėjimo veiklas; džiaugiasi tyrinėjimo atradimu, rezultatai rodo kitiems. <i>(Žr. Ikimokyklinio ugdymo pasiekimų aprašas (2024) 24 psl.)</i>	*Domisi daiktų ir reiškinių savybėmis, tyrinėja, kaip auga augalai ir gyvūnai, kaip auga ir keičiasi jis pats; kaip žmonės gyvena seniau ir kaip gyvena dabar; kaip jie gyvena kitose šalyse, kuo jie panašūs ir kuo skiriasi. *Lygina daiktus, medžiagas, augalus, gyvūnus, žmones, atsižvelgdamas į jų požymius, savybes; objektus ir reiškinius tikslingai grupuoja; iš pasiūlytų įrankių, priemonių, medžiagų pasirenka reikiamas tyrinėjimui. *Samprotauja apie tai, ką pajuto, patyrė, atrado, sužinojo; remdamasis tyrinėjimo rezultatais kelia klausimus; siūlo idėjas, ką dar būtų galima tyrinėti. <i>(Žr. Ikimokyklinio ugdymo pasiekimų aprašas (2024) 25 psl.)</i>	Mokytojas parūpina vaikų smalsumą, vaizduotę, žadinančių veiklumą skatinančių daiktų, mechanizmų, priemonių, medžiagų tyrinėjimams, kūrybiniams darbams. Mokytojas tikslingai parenka daiktus, sukuria žaidybines situacijas, kur vaikai atranda fizikinius reiškinius. Mokytojas skatina vaikus tyrinėti vandenį ir jo būvius. Ugdymas vyksta ir gamtinėje aplinkoje, vaikai susipažįsta su spalvų spektru. Grupėje yra įvairių medžiagų (mediena, popierius, stiklas, plastikas). Tyrinėja jų savybes. Mokytojas vartoja tikslias sąvokas ir pamažu plečia vaikų sąvokų žodyną.
Pasiekimų sritis – Problemų sprendimas			
Vertybinės nuostatos: Nusiteikęs priimti iššūkius ir spręsti problemas. Esminiai gebėjimai: Geba atpažinti ir įvardyti iššūkį, problemą, kliūtį, savarankiškai ir drauge su kitais ieško iššūkio įveikos, problemos sprendimo būdų, apsvarsto ir pasirenka tinkamus konkrečiai situacijai, įvertina priimtų sprendimų pasekmes.			
	*Susidūręs su kliūtimi, žodžiais, mimika ir kūno kalba parodo suaugusiajam, su kokia problema susidūrė.	*Atpažįsta ir natūraliai priima sudėtingą veiklą, kliūtis, sunkumus ar problemas, yra nusiteikęs jas savarankiškai ar	Mokytojas nuolat užduoda vaikams atvirusius probleminius klausimus, vaikai nuolat skatinami domėtis smalsauti, diskutuoti. Vaikai skatinami ieškoti problemos sprendimo būdų, kreipiantis

	*Bando savarankiškai spręsti kasdienes problemas. *Nepavykus stebi, kaip tai daro kiti ir išbando jų taikomus problemų sprendimo būdus arba kreipiasi pagalbos į suaugusįjį. *Atsižvelgia į ankstesnę patirtį ir taiso, tobulina sprendimą. <i>(Žr. Ikimokyklinio ugdymo pasiekimų aprašas (2024) 26 psl.)</i>	drauge su kitais įveikti. *Susidūręs su nauja problema, taiko turimas žinias ir patirtį, pradeda problemą vertinti iš skirtingų perspektyvų. *Pasirenka tinkamiausią sprendimą, tariausi su kitais, siūlo ir priima pagalbą. Pasirenka tinkamiausią sprendimą iš kelių galimų, tariausi su kitais, siūlo ir priima pagalbą. *Stebi, aptaria ir atsižvelgia į priimtų sprendimų pasekmes. <i>(Žr. Ikimokyklinio ugdymo pasiekimų aprašas (2024) 26 psl.)</i>	pagalbos, papasakojant apie neraminančią situaciją. Kuriamos probleminės žaidybinės situacijos, kurių metu vaikai ieško įvairių problemos sprendimo būdų, inscenizuojant tam tikrą įvykį, panaudojant naratyvinį žaidimą. Vaikai prisimena ir aptaria grožinės literatūros kūrinius, matytus spektaklius, savo patirtį perteikia kūrybiniuose darbeliuose. Taikomi spontaniško ugdymo metodai, lanksčiai naudojamos netikėtai susiklosčiusios situacijos, vaikas, nuolat emociškai palaikomas ir skatinamas.
Pasiekimų sritis – Mokėjimas mokytis			
Vertybinės nuostatos: Noriai mokosi, džiaugiasi tuo, ką išmoko. Esminiai gebėjimai: Geba mokytis ir pradeda valdyti savo mokymosi veiklą, smalsauja, įsitraukia į savo sumanytas ir kitų pasiūlytas veiklas, aktyviai siekia tikslo, stebi, apmąsto ir koreguoja savo veiklos procesą bei rezultatus.			
	*Trumpam įsitraukia į sudominusią ar savo sumanytą veiklą. *Pasirenka mėgstamą žaislą, meno kūrinį, stengiasi atlikti patinkančią pasirinktą veiklą. *Atidžiai stebi, bando, aiškinasi, klausinėja, kaip kažkas veikia, vyksta. *Džiaugiasi tuo, ką atliko ir ko išmoko veikdamas. <i>(Žr. Ikimokyklinio ugdymo pasiekimų aprašas (2024) 28 psl.)</i>	*Įsitraukia į naują, iššūkio reikalaujančią veiklą, drąsiai kalba apie tai, ką jau moka, ką norėtų sužinoti, ko išmokti. *Numato veiksmų ir priemonių planą tikslui pasiekti. *Priimdamas sprendimus ieško informacijos ir ją tikslingai atsirenka. *Stebi savo veiklos procesą, jį koreguoja, išbandydamas įvairius veikimo būdus ir kylančias idėjas,	Mokytojas: leidžia vaikams žaisti ir mokytis individualiu tempu, skatina, džiaugiasi tuo ko jie išmoko. Parenka tinkamus žaislus ir žaidimus skatinančius vaikus žaisti, kurie keltų iššūkius ir galėtų būti įvairiai panaudojami. Kuria prasmingas ir kiek įmanoma tikroviškas žaidimo ir darbo situacijas. Kartu su vaikais džiaugiasi tais dalykais, kurių jis jau išmoko. Grupėje yra pakankamai įvairių vaikams prieinamų mokslo informacijos šaltinių: enciklopedijos, žemėlapiai, internetas. Mokytojas nuolat užduoda klausimus, vaikai ieško atsakymų, į patiemis kylančius ir mokytojo keliamus

		kol pasiekia tikslą. *Noriai dalinasi patirtimi apie veiklos procesą ir rezultatą, pasako, ko ir kaip mokėsi, kas pavyko (nepavyko), ką dar norėtų išbandyti, ko išmokti. (Žr. Ikimokyklinio ugdymo pasiekimų aprašas (2024) 28 psl.)	klausimus. Mokytojas inicijuoja pokalbius su vaikais apie tai ko jie norėtų išmokti, kaip jie patys gali sau padėti.
UGDYMO(SI) SRITIS „KURIU IR IŠREIŠKIU“ Ugdymo(si) sritis apima šiuos turinio aspektus: žaidimo raiška, muzikos raiška, šokio raiška, dailės raiška, teatro raiška. Ugdymo(si) srities paskirtis yra plėtoti estetinį suvokimą, meninę raišką, gebėjimą žaisti, kūrybiškumą, tyrinėjimą, emocijų suvokimą ir raišką. (išsamiau Ikimokyklinio ugdymo programos gairės, 2023 m., suvestinė redakcija).			
Pasiekimų sričių plėtojimas	VAIKO PASIEKIMŲ ŪGTIS, GEBĖJIMAI, ŽINIOS		Ugdymosi būdai, ugdymosi strategijos, priemonės (kontekstai)
	Pirmi-treti gyvenimo metai (3 žingsnio pasiekimai)	Treti-penkti (šešti) metai (5/6 žingsnių pasiekimai)	
Pasiekimų sritis – Estetinis suvokimas			
Vertybinės nuostatos: • Domisi, gėrisi, grožisi gamtine ir kultūrine aplinka. Esminiai gebėjimai: Atpažįsta įvairius gamtinės ir kultūrinės aplinkos reiškinius, reaguoja į juos, jaučia, suvokia ir, remdamasis savo supratimu, aptaria estetinius jų ypatumus, dalinasi asmeninėmis estetinėmis patirtimis, džiaugiasi savo ir kitų kūryba.			
	*Emocingai reaguoja girdėdamas garsų, intonacijų sąskambį, stebėdamas savo ir kitų piešinius, paveikslus, šokių judesius, gamtos objektus bei reiškinius. *Skirtingai reaguoja į estetinio patyrimo kontrastus (gražu – bjauru; šviesu – tamsu; tylu – garsu). *Turi savo nuomonę (patinka, nepatinka) apie savo ir kitų kūrybą bei aplinką.	*Noriai įsitraukia ir mėgaujasi muzikavimu, šokiu, vaidyba, dailės veikla. *Grožisi žmogaus sukurtos aplinkos ir gamtos spalvomis, formomis, garsais. *Įgyvendindamas naujas kūrybines idėjas nebijo eksperimentuoti, laužyti taisykles ir normas, žaismingai stulbinti. *Atpažįsta meno kūrinių	Mokytojas atkreipia dėmesį, pažadina domėjimąsi viskuo, kas jį supa – gamta, žmonių kūriniai, palaiko vaiko kūrybos iniciatyvas. Grupėje vaikai randa meno albumų, gali apžiūrėti virtualias parodas interaktyvioje lentoje. Vaikams sudaromos sąlygos girdėti, lytėti, regėti ir kitaip patirti meninę kūrybą. Vaikai dalyvauja išvykose į gamtą bei įvairius miesto, rajono kultūrinius objektus, dalinasi patirtais įspūdžiais, išgyvenimais.

	*Džiaugiasi, rodo, ką nors sako kitiems apie savo kūrybą. (Žr. Ikimokyklinio ugdymo pasiekimų aprašas (2024) 18 psl.)	išskirtinumą ir ypatumus. *Pasako, kas patiko – nepatiko, gerai – blogai, gražu – bjauru; ką patyrė dainuodamas, šokdamas, vaidindamas, piešdamas. *Rodo pasitenkinimą bendra veikla ir kūryba, gėrįsi savo ir kitų menine veikla, geru elgesiu, darbais. *Pasakoja apie matytus dailės kūrinius, patirtą muziką, vaidinimą, šokį, jų siužetus, veikėjus, nuotaiką; gamtoje ir žmogaus sukurtoje aplinkoje kilusius vaizdinius. *Siūlo, kaip savo aplinkoje ir už mokyklos ribų panaudoti tai, kas jam patinka ir priimtina. *Vertina savo ir kitų kūrybinę veiklą, pasakydamas vieną kitą argumentą. (Žr. Ikimokyklinio ugdymo pasiekimų aprašas (2024) 18 psl.)	Vaikai rengia pristatymus apie su šeima aplankytus meno objektus. Vaikai supažindinami su tautos kultūra, organizuojant kalendorines šventes, rengiant išvykas į muziejus, pasikviečiant tautodailininkus.
Pasiekimų sritis – Meninė raiška			
Vertybinės nuostatos: • Domisi menų kalbomis, jaučia meninės raiškos džiaugsmą. Esminiai gebėjimai: Pagal savo išgales tyrinėja menų kalbas, spontaniškai ir tikslingai išreiškia emocijas, išpūdžius, mintis, idėjas jau įvaldytomis meninės raiškos priemonėmis, atpažįsta savo meninius pomėgius, vartoja paprasčiausias jam žinomas ir suprantamas menines sąvokas savo patirčiai išreikšti.			
Meninė raiška - DAILĖ	*Žaisdamas su erdvinėmis ir grafinėmis priemonėmis bei medžiagomis, tyrinėja ant skirtingų paviršių paliktus pėdsakus ar išgautus vaizdus, mėgaujasi skirtingais	*Tyrinėja skirtingų technikų naudojimo vienu kūrybiniu darbu sukurti galimybes. *Eksperimentuoja sudėtingesnėmis dailės	Grupės aplinkoje yra vaikų amžių ir poreikius atitinkančių priemonių bei medžiagų įvairiems vaizduojamosios kūrybos darbams. Grupės aplinka praturtinta meno, tautodailės kūrinių, meno albumais, reprodukcijomis, kūrinių iš

	potyriais. *Kuriam statinius, lipdinius, keverzones ar „galvakojus“. Grafinius ir erdvinius kūrinius palydi garsais, veiksmais, sava kalba. Pradedama rinktis jam patrauklias raiškos priemonės, medžiagas. <i>(Žr. Ikimokyklinio ugdymo pasiekimų aprašas (2024) 19 psl.)</i>	technikomis, skaitmeninio piešimo ir kitomis kompiuterinėmis technologijomis. *Pradedama planuoti kūrybinį procesą: pasirenka norimas priemones, medžiagas, numato proceso eigą, kurią veikdamas gali keisti. *Piešia, tapo, modeliuoja, lipdo erdvinius kūrinius, jungia skirtingas formas į bendrą objektą. *Išbando skaitmenines programėles kaip kūrybos įrankį. *Kuriam darbus, pasižyminčius fantastinėmis detalėmis, grafiniiais ženklais (skaitmenimis, žodžiais, raidėmis, rodyklėmis). *Turi išankstinį kūrybinį sumanymą, nuosekliai bando jį įgyvendinti; įgyvendindamas įvairias idėjas dažniausiai tikslingai pasirenka dailės priemones ir technikas. *Kartu su kitais kuriam bendrus dailės darbus. *Pastebi ir komentuoja ir kitaip reiškia nuomonę apie savo, kitų vaikų, menininkų darbus vartodamas paprasčiausias jam žinomas ir suprantamas dailės sąvokas. *Gali išvardyti keletą technikų (piešta, fotografuota, tapyta). *Grožisi savo ir kitų kūriniiais,	gamtinių medžiagų. Sudaromos sąlygos vaikams piešti netradicinėje aplinkoje ir netradicinėmis priemonėmis (smėlyje, ant akmenukų, ant medžio skritinėlių, šviesos stalo, lauke ant molbertų, išvykose), kurti kompozicijas iš gamtinės medžiagos, antrinių žaliavų, daržovių, kurti mandalas. Sudaromos galimybės vaikams žaisti, tepioti dažais, pašėlioti, dėti spaudus ir kt., komponuoti dvimates ir trimates figūras veikiant su įvairiomis medžiagomis: lipdyti, konstruoti erdvinius objektus iš skirtingų medžiagų. Mokytojas taiko STEAM metodą atliekant kūrybines užduoteles. Skatinamas vaikų bendradarbiavimas, derinant savo sumanymus su kitų, kuriant grupinius dailės darbelius. Sudaromos sąlygos vaikams dalyvauti įvairiose dailės akcijose bei parodose organizuojamose Kauno mieste bei respublikoje. Mokytojos inicijuoja vaikų darbų parodas Aleksoto bibliotekoje, seniūnijoje. Mokytojas paskatina, vaikai stebi, analizuoja, aptaria, grožisi savo, kitų vaikų ir profesionalių menininkų sukurtais kūriniiais.
--	--	---	---

		savaip perkelia matytas vizualias idėjas į savo kūrybą. (Žr. <i>Ikimokyklinio ugdymo pasiekimų aprašas (2024) 19 psl.</i>)	
Meninė raiška - MUZIKA	*Apžiūrinėja, tyrinėja muzikos instrumentus, aplinkos daiktus, jais išgauna garsus. *Eksperimentuoja balsu: kuria ir rečituoja savitus žodžius; paskatintas kūnu išgauna garsus, išbando naujus judesius, tinkančius dainuojant ar klausant muzikos. *Vienas ir kartu su kitais dainuoja dainėles, jų tekstą interpretuoja kūno judesiais. *Imituoja ritmo ir melodinius darinius, vis tiksliau išlaiko ritminį pulsą. *Groja lengvai įvaldomais melodiniais ir mušamaisiais instrumentais. *Juda (su priemonėmis ir be jų) klausydamas ir kurdamas. *Išlaiko dėmesį klausydamasis muzikos kūrinio, atpažįsta kai kurias anksčiau girdėtas melodijas ir klausytus kūrinius. *Įvardija arba parodo, kad supranta kai kuriuos muzikos kontrastus. *Muzikinę raišką naudoja kitoje veikloje. *Norai muzikuoti individualiai ir grupėje. (Žr. <i>Ikimokyklinio ugdymo pasiekimų aprašas (2024) 20 psl.</i>)	*Tyrinėdamas ir išbandydamas garsų pasaulį balsu, instrumentais ir aplinkoje esančiais daiktais, lygina, apibūdina, grupuoja garsus. *Išbando grojimą smulkesnės motorikos įgūdžių reikalaujančiais muzikos instrumentais. *Dainuoja (vienas, poroje ar grupėje) sudėtingesnio ritmo, melodijos, platesnio diapazono vienbalses dainas, jas gana tiksliai intonuoja, įsiklausydamas į savo ir draugų dainavimą. *Kuriamus ritminius ir melodinius darinius, improvizuoja ir komponuoja jungdamas kelis atskirus muzikos elementus (melodiją, ritmą, harmoniją, tembrą, tempą ir dinamiką). *Pateikia savo muzikinę kūrybą grafiniais ženklais arba naudodamas skaitmenines programas. *Kuriamus garsinius fonus ir perkusinius akompanimentus. *Vartoja vis daugiau muzikos sąvokų, pavadina keletą muzikos instrumentų, atpažįsta kai kuriuos tembrus. *Instrumentais ar kitomis garsą	Mokytojas lavina vaikų dikciją ir artikuliaciją, taiko įvairius kvėpavimo pratimus, naudoja lietuvių liaudies folkloro elementus. Muzikinėje veikloje naudojami įvairūs muzikiniai žaislai, mokytojos kurti instrumentai. Vaikai skatinami groti įvairius pratimus pagal temas: pvz. „griaustinis“, „lietutis“. Vaikai kuria muzikinius dialogus, eksperimentuoja įvairiais ritminiais muzikos instrumentais, išbando ir kuria garsus, išbando balso tembrus, kūno perkusiją, kasdienius objektus. Vaikai klausosi muzikos mokytojai taikant įvairius aktyvaus dalyvavimo metodus: piešdami, judėdami su priemonėmis ir be jų, pritardami instrumentais ar kūno perkusija. Vaikai klausosi mokytojos parinktos įvairių stilių, epochų ir kultūrų muzikos, kad būtų kuriama turtinga muzikinė aplinka ir dedamas pagrindas platesniems muzikiniams pasirinkimams, formuojamas estetikos pojūtis. Vaikai klausosi muzikos įrašų ir gyvos muzikos tiek mokykloje, tiek už jos ribų, susipažįsta su muzikos klausymo ir dalyvavimo socialinėmis elgesio normomis. Vaikai konstruoja muzikos instrumentus iš įvairiausių aplinkoje esančių daiktų, antrinių žaliavų ir jais improvizuoja. Sudaromos sąlygos vaikams lankytis muzikiniuose renginiuose. Muzikiniam vaikų ugdymui naudojama garso technika: garso ir vaizdo grotuvai, kolonėlės, mikrofonai. Grupėje yra muzikos įrašų, muzikos instrumentų (tradicinių ir rankų darbo). Vaikai

		skleidžiančiomis priemonėmis išreiškia idėjas ar nuotaikas, kuria ir atlieka pratimus eilėms, smulkiajai tautosakai, muzikos įrašui ar gyvai skambančiai muzikai. *Išklausęs muzikos kūrinį trumpai nusako, kodėl kūrinys patiko ir kuo jis įdomus, aptaria, kur ir kada girdi muziką savo aplinkoje, nusako muzikinio kūrinio paskirtį ir kontekstą. *Dalinasi įspūdžiais, savais žodžiais išsako kilusius įspūdžius apie klausomus kūrinius ar atlikimą. <i>(Žr. Ikimokyklinio ugdymo pasiekimų aprašas (2024) 21 psl.)</i>	mokosi dainelių, gabūs vaikai ugdomi papildomai, sudaromos sąlygos šiems vaikams dalyvauti renginiuose, konkursuose.
Meninė raiška - ŠOKIS	*Tyrinėja ir atranda naujų judesių bei jų derinimo būdų. *Judėdamas tyrinėja savo ir kitų vaikų asmenines erdves. *Atlieka paprastus ratelius ir dainuojamuosius žaidimus, bandydamas nustatyti kryptimi koordinuoti judėti su kitais. *Vienu metu judina kelias kūno dalis. *Improvizuoja judesiais atliepdamas muzikos nuotaiką ir savybes, kuria, kurį laiką prisimena ir kartoja įvairias dviejų trijų judesių kombinacijas. *Natūraliai ir džiaugsmingai šoka ir individualiai, ir drauge su kitais.	*Siūlo naujus šokio raiškos būdus, eksperimentuoja, kaip judesiais galima pavaizduoti įvairias emocijas ir nuotaikas, charakteringus veikėjų judesius. *Šoka sukamuosius ratelius poroje. *Šokdamas išlaiko pusiausvyrą, reguliarų ir gilų kvėpavimą. *Improvizuodamas ir kurdamas kompozicijas perteikia temą, siužetą ar pasirinktą nuotaiką, įtraukdamas šokio judesiui būdingas ypatybes. *Apibūdina savo atlikto, sukurto ar stebėto šokio tempą, nuotaiką,	Mokytojos komanda plėtoja laisvojo muzikinio judesio idėją įvairių ugdomųjų veiklų metu. Padedami mokytojos, vaikai tyrinėja tempą, ritmą, dinamiką ir erdvę, susipažįsta su judėjimo įvairove, susieja spontaniškus judesius su šokio elementais. Mokytoja sugalvoja užduočių vaikų judrumui, lankstumui, koordinacijai, erdvės suvokimui lavinti. Mokytoja moko vaikus tautinių šokių elementų, žaidžia kalendorinius žaidimus, ratelius. Šokdami šokius susipažįsta su įvairiomis kultūromis, atranda skirtingus mokymosi būdus (šokti vienam, šokti poroje, šokti ratelyje ir kt.), mokosi scenos kultūros. Ugdomajame procese šokis natūraliai įsilieja į muzikavimą, kūno kultūrą ir vaidybą-šokiai įpinami į spektaklius, rodomi rytmečių, vakaronių metu,

	(Žr. <i>Ikimokyklinio ugdymo pasiekimų aprašas (2024) 21 psl.</i>)	charakteringus judesius, temą. *Aiškina, kodėl kitų sukurti šokiai patiko ir kuo jie įdomūs; nusako, kur ir kada mato šoki savo aplinkoje, mokykloje ir už jos ribų. (Žr. <i>Ikimokyklinio ugdymo pasiekimų aprašas (2024) 22 psl.</i>)	judesio elementais praturtintas dainavimas. Kartu su mokytoja vaikai kuria šokius, judesiai kūrybiškai praturtinami priemonėmis: kamuoliais, skarelėmis, gimnastikos lankais, juostomis ir pan.
Meninė raiška - TEATRAS	*Išbando balso, kūno ir mimikos raiškas ir priemones, siekdamas emocinio poveikio aplinkiniams pasirenka pritarimo sulaukusias raiškas. *Režisūrinių ir vaidmenų žaidimų metu atlikdamas pasirinktą vaidmenį pasitelkia kūno judesius, veido mimiką, balso intonacijas ir priemones. (Žr. <i>Ikimokyklinio ugdymo pasiekimų aprašas (2024) 22 psl.</i>)	*Tyrinėja simbolinio personažo esmines savybes, emocijas ir jausmus, juos perteikia charakteringais kūno judesiais, veido išraiškomis, balso intonacijomis. *Kuriam lėlių, šokio, dramos, operos „spektaklius“ kartu su kitais vaikais, drąsiai improvizuoja „bendraudamas“ su jų kuriamais veikėjais; drauge su mokytojais ir vaikais dalyvauja improvizacinio pobūdžio teatralizuotuose renginiuose ir juose prisiima skirtingus vaidmenis. *Dalinasi savo teatrine patirtimi su kitais, apibūdina įsimintinus spektaklio epizodus, teatro formomis perteikiamas idėjas susieja su konkrečiomis gyvenimiškomis situacijomis ir išgyvenimais. (Žr. <i>Ikimokyklinio ugdymo pasiekimų aprašas (2024) 23 psl.</i>)	Grupės aplinkoje yra dekoracijų, kostiumų, teatro ir pirštukinių lėlių, kitų priemonių vaidybinei veiklai. Mokytoja pasiūlo įdomių idėjų vaikų vaidmenų žaidimų plėtojimui, kartu su vaikais kuria vaidybinės situacijas, patraukia, padrąsina, įtraukia drovius vaikus. Vaikai, mokytojos padedami, kuria vaidinimus pagal literatūrinio kūrinėlio siužetą ir savo išgalvotą pasaką. Vaikai įtraukiami į pasirėngimą vaidinimui – renkasi vaidmenis, gamina afišą, bilietus, kuria muzikinius-garsinius instrumentus. Mokytoja palaiko ir paskatina kūrybišką vaiko raišką pastebėdamas, įsitraukdamas ir pats ją modeliudamas. Skatinama vaizdinga vaikų kalba (taisyklinga artikuliacija, intonacijų spalvingumas, balso tembro kaitaliojimas). Drauge su suaugusiaisiais vaikai dalyvauja improvizacinio pobūdžio teatralizuotuose renginiuose (tradicinėse šventėse, pasakų vaidinimuose su lėlėmis ir pan.), stebi ir dalyvauja teatro pastatymuose ikimokyklinio amžiaus vaikams: šokio, lėlių, dramos, operos ir kt.

Pasiekimų sritis – *Kūrybiškumas*

Vertybinės nuostatos:

- Nusiteikęs drąsiai kurti ir autentiškai išreikšti save, noriai tyrinėti naujas idėjas.

Esminiai gebėjimai:

Pasitelkia patirtį ir vaizduotę, tyrinėja savo ir kitų idėjas, randa būdų ir priemonių parodyti originalumą ir išradingumą įgyvendindamas kūrybinius sumanymus, aptaria tai su kitais.

	*Pakartotinai sugrįžta prie dominančių raiškos būdų tyrinėjimo. *Perkuria patikusius garsus, judesius, veiksmus, vaizdus, atrasdamas naujus derinius. *Žaisdamas atlieka įsivaizduojamus menamus veikėjo veiksmus. *Rodo susidomėjimą kitų kūryba ir norą veikti kartu su kitais. <i>(Žr. Ikimokyklinio ugdymo pasiekimų aprašas (2024) 23 psl.)</i>	*Domisi, fantazuoja, užduoda klausimus apie kūrybinę veiklą, išbando įvairias naujas kūrybos priemones, būdus, sritis. *Savo kūryboje atkartoja pastebėtus kitų kūrybos elementus. *Numato, kaip ir kokiomis priemonėmis sieks kūrybinio rezultato, padedamas sprendžia kūrybinius iššūkius, pagal savo įsivaizdavimą siekia pabaigti kūrybinį darbą, paskatintas jį tobulina. *Dalinasi savo kūryba artimoje aplinkoje, pasakoja apie kūrybos procesą, paaiškina, kas jam svarbu ir įdomu, pasako, kam skirti jo paties ir kitų žmonių kūrybos rezultatai. <i>(Žr. Ikimokyklinio ugdymo pasiekimų aprašas (2024) 24 psl.)</i>	Mokytoja taiko vaizduotės lavinimo pratybas. Siūlo įvairios veiklos ne tik patalpoje, bet ir lauke. Vaikai atlieka simbolinius vaidmenis, naudoja išraiškingus kūno judesius, veido mimiką, balso intonacijas, giliai išgyvena kuriamas situacijas ir kartu mokosi tiksliau, aiškiau, autentiškai, kūrybiškai perteikti savo išgyvenimus kitiems vaikams ir artimiesiems. Skatina dalytis idėjomis, dirbant porose ir (ar) grupelėse, kartu priimti sprendimus. Organizuoja kūrybinius vaidinimus (prašoma suvaidinti kokia nors tema trumpą siužetą, padalijus vaikus į dvi grupes (vieni vaidina, kiti spėja, kas ten vaidinama). Mokytoja padeda ugdytis fantaziją, žaidžiant ir kuriant nerealias, bet prasmingas situacijas (įsivaizduokime, kad mes einame džiunglėmis..., esame negyvenamoj saloj...). Prašo sugalvoti, kaip būtų galima detalai išstbulinti savo „objektą“, įsivaizduojant, papasakojant, išreiškiant judesiu, piešiant, kad jis būtų kuo labiau išbaigtas, dar tobulesnis. Pateikia įvairių medžiagų, žaislų priemonių, skatinant vaiką kurti iš jų naujus produktus po vieną ar grupelėse. Savo meninės ir žodinės kūrybos darbelius vaikai eksponuoja parodėlėse. Vaikai patys rengia savo darbų pristatymus. Vaikų kūryba yra puošiamos grupės ir įstaigos interjeras.
--	--	---	---

Pasiiekimų sritis – *Gebėjimas žaisti*

Vertybinės nuostatos:

- Nusiteikęs kartu su kitais vaikais plėtoti žaidimus, kurdamas vaikų žaidimo kultūrą.

Esminiai gebėjimai:

Individualiai ir drauge su kitais žaidžia ir pats kuria įvairius žaidimus: režisūrinius, vaidmenų ir žaidimus su taisyklėmis, moka laikytis skirtingų žaidimų taisyklių.

	*Žaidžia su suaugusiuoju ar kitu vaiku, pradeda derinti savo veiksmus su kito žaidėjo veiksmams. *Tikslingai renkasi žaislus, pasirenka arba pats susikuria erdvę žaidimui. *Kartodamas veiksmus žaidžia vieną įsiminusį įvykį, jungia du tris žaidybinius veiksmus į paprastą kasdienį siužetą. *Individualiai ar dviese žaidžia paprastą režisūrinį ar vaidmenų žaidimą, laikosi žaidimo vaidmens taisyklių. <i>(Žr. Ikimokyklinio ugdymo pasiekimų aprašas (2024) 27 psl.)</i>	*Mokytojo paskatintas nesunkiai įsitraukia į kolektyvinius režisūrinius žaidimus, kuria naratyvinius žaidimų pasaulius. *Žaidime vartoja išplėstinę kalbą, pradeda žaisti vaizduotės žaidimus vien kalbėdamasis. *Mėgsta žaisti netradicinėse erdvėse (kieme, gamtoje), išradingai jas pritaikydamas žaidimui. *Tvarko žaidimo erdves prieš žaidimą ir jį baigus. *Kuriam išplėtotus ilgalaikių naratyvinių žaidimų siužetus mėgstamų knygų, filmų ir vaizdo žaidimų pagrindu. *Žaisdamas su kitais lanksčiai kaitalioja vaidmenis, kontroliuoja savo ir kitų veiksmus, konstruktyviai sprendžia kylančius nesutarimus. *Laikosi taisyklių dalyvaudamas kolektyviniuose sportiniuose, judriuosiuose ir didaktiniuose žaidimuose. <i>(Žr. Ikimokyklinio ugdymo pasiekimų aprašas (2024) 27 psl.)</i>	Žaisdami su tikslingai atrinktais žaislais, išmoka pasirinkti ar patys susikurti erdves savo žaidimams. Per žaidimus jie drauge konstruoja vaikų kultūrą. Pradėdami nuo paprastų žaidimų, palaipsniui pereina prie sudėtingesnių žaidimų formų. Vaikai skatinami reikšti savo emocijas patirtis ir išpūdžius kuriant ir įvaldant įvairias žaidimo formas ir būdus. Vaikas su suaugusiais žaismingai kuria bendravimo „kalbą“ ir išgyvena bendrumo jausmą. Tokiuose žaidimuose, vaikas pažįsta savo kūno ribas ir galimybes, veido, balso išraiškumą ir išmoka inicijuoti bei palaikyti žaismingas socialines sąveikas, susikurdamas artimumo ir saugumo jausmą. Prisiimdami apibendrintus vaidmenis, vaikai kuria jiems pažįstamas kasdienės socialines situacijas. Vaikams žaidžiant nuolat, jų gebėjimai tobulėja, jie ima žaisti didesnėse grupelėse, išmoka tikslingai kurti žaidimo erdves ir konstruoti sudėtingesnius žaidimo siužetus, pasitelkdami vaizduotę ir įtraukdami fantastinių elementų. Prieš žaisdami, aptaria žaidimo temą, siužetą, lanksčiai kaitalioja vaidmenis, patys kontroliuoja vienas kito veiksmus ir geba spręsti kylančius nesutarimus. Mokytoja skatina, gerai žaidžiančius vaikus jungtis į kolektyvinius režisūrinius žaidimus. Vaikai kuria žaidimo pasaulius mėgstamų knygų, pasakų ir kino filmų pagrindu, lengvai įtraukia kitus grupės vaikus, mielai kviečia ir suaugusiuosius. Kartu su mokytoju žaidžia naratyvinius žaidimus.
--	--	--	--

5. VAIKŲ UGDYMO(SI) PAŽANGA IR UGDYMO(SI) TĘSTINUMAS

Vaiko ugdymosi pasiekimų ir pažangos vertinimas – tai nuolatinis informacijos apie vaiką, jo ugdymo(si) ypatumus bei daromą pažangą kaupimas, interpretavimas ir apibendrinimas, padedantis analizuoti vaiko pasiekimų kaitą. Pagrindinis vaiko pasiekimų vertintojas yra grupės mokytojas. Vaiko pasiekimų vertinime dalyvauja tėvai (globėjai) ir patys vaikai. Specialiųjų ugdymo(si) poreikių turinčių vaikų pasiekimų vertinime dalyvauja progimnazijos švietimo pagalbos specialistai. Jie teikia rekomendacijas grupės mokytojui, tėvams (globėjams) apie vaiko ugdymosi galimybes, perspektyvas, aptaria pagalbos būtinybę.

Didžiausias dėmesys skiriamas:

- ❖ **formuojamajam stebėjimui** – ugdymosi procese teikiamas abipusis atsakas, grįžtamasis ryšys, informacijos apie mokymosi procesus ir rezultatus rinkimas ir kaupimas, interpretavimas ir naudojimas mokymo ir mokymosi kokybei užtikrinti;
- ❖ **apibendrinančiajam vertinimui** – tai vaiko ugdymosi pagal įstaigos ikimokyklinio ugdymo programos dalį (vienerius metus) rezultatų įvertinimas. Nustatoma, ko vaikas pasiekė aštuoniolikoje ugdymosi pasiekimų sričių, kokia vaiko pažanga, kokie jo ypatingi raidos įgūdžiai ir tobulintos sritys. Įvertinamas vaiko atitikimas žingsniais. Apibendrinamasis vertinimas atliekamas 2 kartus per metus: rudenį ir pavasarį. Įrodymai apie vaikų pasiekimus renkami šiais metodais: I. Stebėjimas – pedagogas stebi ir aprašo natūraliai vykstančius procesus, fotografuoja, daro garso ir vaizdo įrašus nekeisdamas sąlygų; II. Veiklos analizė – piešiniai, bendri projektai, kalba, žaidimo siužetai ir pan., III. Individualus pokalbis su tėvais (globėjais) – tai padeda derinti tėvų ir pedagogų požiūrį į vaiką, matyti ne tik jo pasiekimus, bet ir problemas, kartu jas spręsti.

Apie vaiko pasiekimus, ugdymo procese įgytus gebėjimus, žinias ir supratimą bei nuostatas, sprendžia iš vaiko kasdienės veiklos ir jos rezultatų. Sistemingas vaikų pasiekimų įrodymų kaupimas ir pasiekimų dokumentavimas bei stebėseną padeda siekti ugdymo ir ugdymosi kokybės. Vaiko pasiekimai ir pažanga stebimi ir fiksuojami trumpais komentarais pagal Ikimokyklinio amžiaus vaikų ugdymosi pasiekimų aprašą, kuriame išdėstyta aštuoniolika vaiko ugdymosi pasiekimo sričių su vertybinėmis nuostatomis ir esminiais gebėjimais, kuriuos vaikas įgyja iki 5(6) metų. Vaikų pasiekimų dokumentavimas bei stebėseną padeda siekti ugdymo ir ugdymosi kokybės:

- Geriau pažinti kiekvieną vaiką ir numatyti jo ugdymo(si) perspektyvą, stebint, ką vaikas jau geba, ko ir kaip mokosi, kokia jo pažanga atskirose pasiekimų srityse, atskleidžiant potencialias jo galias ir švietimo pagalbos poreikį.

- Kryptingai planuoti ir veiksmingai įgyvendinti lankstų bendrą vaikų grupės ugdymo(si) procesą, skatinantį kiekvieno vaiko ugdymosi pažangą.
- Padėti vaikui pačiam susivokti, kas jam sekasi gerai ir kur reikia pagalbos.
- Derinti vaiko, tėvų (globėjų), mokytojo, švietimo pagalbos specialistų lūkesčius dėl vaiko tolesnio ugdymo(si), siekiant visų ugdymo(si) proceso dalyvių kryptingo įsitraukimo į ugdymo(si) procesą.

Vertinimo dažnumas. Pirminis vaiko pažinimas prasideda nuo pokalbių su tėvais (globėjais) apie vaiką: išsiaiškinami tėvų (globėjų) lūkesčiai, jų nuomonė apie vaiko gebėjimus, individualius ypatumus. **Mokslo metų pradžioje** vaikų turimi gebėjimai įvertinami ir fiksuojami „Vaiko pasiekimų diagramoje“. Pedagogas vertina vaiko gebėjimus pagal visas 18 pasiekimų sričių, nustato vaiko pasiekimų žingsnelius, stipriąsias puses ir silpniau išreikštus gebėjimus. Vaiko pasiekimus mokytoja fiksuoja kasdienės buities, žaidimų ir patirtinių veiklų situacijose. Su vaiku aptariama, kas jam sekasi, kas buvo sunku, ką jis sužinojo, kaip jautėsi. Po pirmo ir antro pusmečio atliekama surinktos informacijos apie vaiko pasiekimus ir pažangą analizė. Atsižvelgdama į vaiko pasiekimų rezultatus, mokytoja planuoja tolimesnį vaiko ugdymąsi.

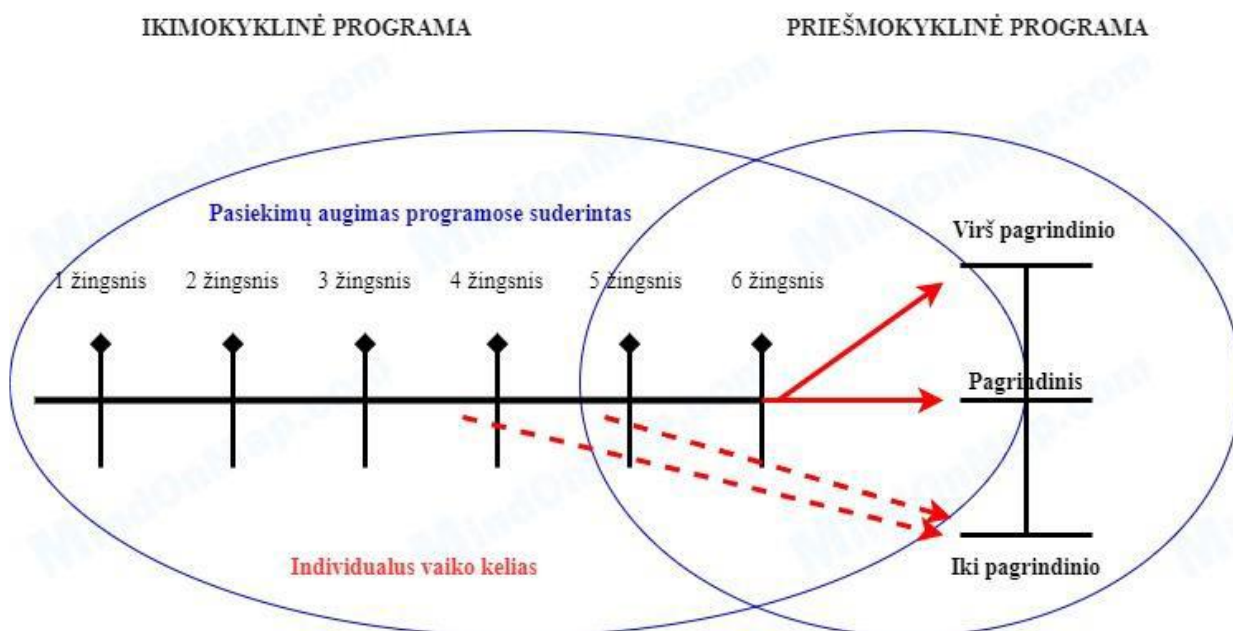
Mokslo metų pabaigoje apibendrinami įstaigos ikimokyklinio amžiaus vaikų pasiekimų rezultatai, pateikiamos išvados apie išryškėjusius pasiekimus ir tobulintinas sritis, bei poreikius. Vaikų ugdymosi pasiekimų dokumentavimo, stebėsenos ir surinktos informacijos naudojimo procesai vykdomi laikantis visų etikos reikalavimų.

Vaiko pažangos stebėjimui ir paramos poreikio identifikavimui bei ugdymo kokybės įsivertinimui naudojamas apibendrinamasis vertinimas. Atlikus pirminį ir antrinį vertinimą gaunama ugdymo(si) sričių pasiekimų kreivė.

Vaiko pasiekimų įrodymai analizuojami spalio ir gegužės mėnesiais. Mokytojos vertinimas apie vaiko pasiekimus ir pažangą fiksuojamas „Vaiko pasiekimų diagramoje“ ir aptariamas individualių pokalbių metu su ugdytinių tėvais (globėjais). Jei atsiranda tam tikrų ugdymosi sunkumų, tėvai (globėjai) informuojami apie progimnazijoje specialistų teikiamą pagalbą, kuri galėtų veiksmingai pagerinti ugdymosi rezultatus. Specialiųjų ugdymo(si) poreikių turinčių vaikų pažanga ir pasiekimai aptariami dalyvaujant specialistams.

Ugdymo(si) tęstinumas. Ikimokykliniame ugdyme įgytų pasiekimų visuma sukuria prielaidas vaikui sėkmingai ugdytis kompetencijas, numatytas priešmokyklinio ugdymo programoje. Vaiko priešmokyklinis ugdymas nuosekliai tęsiamas, atsižvelgiant į tai, kurio žingsnio pasiekimus įvairiose

pasiekimų srityse jis jau yra įgijęs. Jeigu penkerių metų vaikas nėra pasiekęs penkto pasiekimų žingsnio, jam rekomenduojama dar vienus metus ugdytis pagal ikimokyklinio ugdymo programą (3 pav.).

3 pav. Ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo programų dermė ir tęstinumas (pagal Monkevičienę, 2024)

Ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo(si) tęstinumą užtikrina ikimokyklinio ugdymo(si) laikotarpiu plėtojamų pasiekimų sričių ir priešmokyklinio ugdymo(si) laikotarpiu plėtojamų kompetencijų dermė: suderintos jas sudarančių pasiekimų grupės, pasiekimų turinys, jų augimo nuoseklumas, ugdymo(si) modeliavimas iš vaiko raidos ir ugdymosi perspektyvos, išskirtinis dėmesys žaidimo pedagogikai ir patirtiniam vaikų ugdymui. Ikimokykliniame amžiuje įgytų pasiekimų visuma padės vaikui sėkmingai ugdytis kompetencijas, numatytas priešmokyklinio ugdymo programoje.

6. NAUDOTA LITERATŪRA IR INFORMACIJOS ŠALTINAI

1. Ikimokyklinio ugdymo programos gairės. Lietuvos Respublikos švietimo, mokslo ir sporto ministerija, 2023.
2. Ikimokyklinio amžiaus vaikų pasiekimų aprašas, Lietuvos Respublikos švietimo, mokslo ir sporto ministerija. Vilnius, 2024.
3. Universalaus dizaino mokymuisi gairės. Mokymosi sėkmės kelias kiekvienam ir kiekvienai. Lietuvos Respublikos švietimo, mokslo ir sporto ministerija. Vilnius, 2023.